

NOVI

ODMEV

ŠTEVILKA 26
JUNIJ 2005

GLASILO KULTURNO PROSVETNEGA DRUŠTVA
SLOVENSKI DOM

NOVI ŠTEVILKI NA POT

V tokratni številki Novega odmeva je dobrih novic v izobilju! Za časopise, ki jih prebiramo vsak dan, česa podobnega seveda ne bi mogli trditi. Prav nasprotno. Že ko jih prelistamo, se zdi, da je le slaba novica - dobra novica.

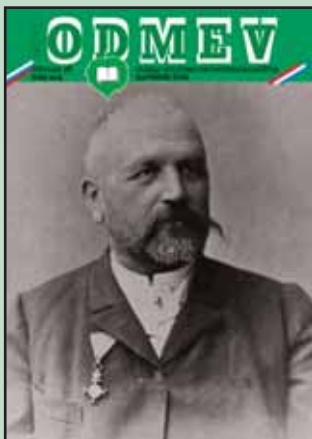
Tudi zato je naše glasilo nekaj prav posebnega.

Tokrat poročamo o pravi slovenski pomladi na Hrvaškem: šestim slovenskim društvom (v Zagrebu, na Reki, v Splitu, Dubrovniku, Šibeniku in Pulju) sta se pridružili še dve, v Lovranu in Zadru. In v vseh je prav živahno. Na Reki je ugledal luč sveta slovenski časopis Kažipot, v Pulju cveti galerijska dejavnost, v Splitu so praznovali že 13. obletnico delovanja, v Šibeniku je bilo veselo med Pridnimi rokami in Prešernovkami, v Zagrebu je tradicionalno bogato pomladansko sezono popestrila gledališka premiera mladih članov.

In to še niso vse dobre novice. To pomlad smo na Hrvaškem dobili tudi koordinacijo slovenske narodne manjšine, ki povezuje vseh devet svetov na županijski, mestni in občinski ravni ter vseh pet posameznih predstavnikov slovenske manjšine na županijski in mestni ravni. Prek te koordinacije se bo prav gotovo okrepila vloga in moč slovenske manjšine v lokalni upravi in samoupravi. Skupaj smo pač močnejši. Kar velja tudi za slovenska društva, ki so se v Zvezo slovenski društev na Hrvaškem povezala prav zato, da bi skupaj laže dosegala skupne cilje, ne le v Republiki Hrvaški, ampak tudi v matični domovini. In prav tam se je glas slovenske manjšine pogosto prav slabo slišal, kar pa ne velja več, odkar so se krovne organizacije iz Avstrije, Italije, Hrvaške in Madžarske povezale med seboj. Že nekaj časa uspešno deluje Slovenska manjšinska koordinacija, ki so ji vrata pomembnih ustanov v Sloveniji praviloma bolj odprta, kot pa če bi nanja trkala vsaka manjšinska organizacija posebej.

Močan in vpliven pa je lahko tudi vsak posameznik, če k svojemu cilju stremi odločno, zavzeto, požrtvovalno. Še en dokaz za to trditev lahko najdete v tokratni rubriki Preteklost v sedanjosti, kjer vam razkrivamo podrobnosti iz življenja Slovenca, ki ga štejejo za očeta hrvaške meteorologije in seizmologije. Znanstvenik **Ivan Stožir** je še eden v vrsti Slovencev, ki se je vpisal v hrvaško zgodovino. Zagreb se mu je odložil tako, da je po njem poimenoval eno od mestnih ulic. Še en rojak, na katerega smo lahko ponosni!

Naslovnica:
IVAN STOŽIR:

OBČNI ZBOR SLOVENSKEGA DOMA

Občni zbor Slovenskega doma je bil 16. marca. V predsedstvo so bili izvoljeni **Darko Šonc**, **Helena Pavlin** in **Simon Medved**, zapisničarica je bila **Maria-Miroslava Bahun**, overiteljja zapisnika pa **Cvetana Matko** in **Ivica Kunej**.

Po soglasno sprejetem dnevnem redu, ki ga je določil upravni odbor na seji 26. februarja, je Darko Šonc poročal o realizaciji programske dejavnosti v letu 2004. Sledilo je finančno poročilo z zaključnim računom za leto 2004, ki kaže da so bili dohodki in odhodki uravnoteženi. Poročilo nadzornega odbora je podal **Marijan Horn**, ki je poudaril, da je Slovenski dom v letu 2004 posloval v skladu s hrvaško zakonodajo in v duhu dobrega gospodarja. Član inventarne komisije **Silvester Vidič** je povedal, da se z inventarjem ravno namensko in skrbno in da je evidenca skladna z dejanskim stanjem..

V razpravi so sodelovali vodje interesnih skupin. **Ivanka Nikčević** je poročala o delu, nastopih in vajah pevskega zbora, **Olga Tkalcec** o dejavnosti duhovne sekcije, **Simon Medved** in **Helena Pavlin** o tem, katere dejavnosti so mladi člani izpeljali v letu 2004 in katere načrtujejo v tem letu, **Alojz Kramar** pa o delu sekcije slovenskih izgnancev in beguncev za časa fašistične okupacije Slovenije v drugi svetovni vojni.

Slovenski veleposlanik **Peter Andrej Bekeš** je članom in vodstvu Slovenskega doma čestital, ker so v minulem letu izpeljali številne in kakovostne kulturno-prosvetne programe, ki se jih je tudi sam pogosto udeleževal.

Na koncu je občni zbor z glasnim apluzom sprejel vsa poročila in načrt programske dejavnosti v letu 2005.

Franc Strašek

PROSLAVILI SMO 60. OBLETNICO ZMAGE NAD FAŠIZMOM

4. maja smo v Slovenskem domu počastili 60. obletnico zmage nad fašizmom in dan Evrope. Pozdravni govor sta imela predsednik Slovenskega doma **Darko Šonc** in predsednik Društva hrvaško-slovenskega prijateljstva **Andrej Karafilipović**. O svojih spominih je spregovoril štabni general **Martin Špegelj**. Pozorno smo prisluhnili besedam slovenskega veleposlanika **Petra Andreja Bekeš** in slavnostnemu govoru veleposlanika Ruske federacije **Mihaila Konarovskega**. V bogatem kulturnem programu so nastopili pevski zbor Lira, prvakinja opere Republike Komi Ruske federacije **Olga Susnovskaja**, operni pevec **Hrid Matić**, dramska umetnica **Ljubica Jović** in prof. dr. **Eugen Paščenko**.

Za skupno veselje je poskrbela torta, ki jo je podaril ruski veleposlanik. Na torti so bile slovenska in hrvaška zastava ter zastave koalicijskih držav, ki so zmagale v vojni proti nacifašizmu. Lepo je bilo po dolgih letih zopet slišati slovenske partizanske pesmi.

Franc Strašek

MEŠANI PEVSKI ZBOR SLOVENSKI DOM

Vaje našega pevskega zbora potekajo redno, to pomlad smo imeli tudi dva nastopa. Bili smo na reviji Primorska poje 2005 v Senožečah. 19. marca ob 20. uri je naš zbor v tamkajšnji osnovni šoli lepo zapel naslednje pesmi: Vsi so prihajali **Emila Adamiča**, Dva lepa pušljica in Moja mati kuha kafe **Alda Kumarja** in Kolo **Rada Simonitija**.

Po prihodu v Senožeče smo si ogledali ovčarsko kmetijo, kjer so nas pogostili z več vrstami ovčjega sira, z mesnim narezkom, pijačo in dobro voljo. Nekaj dobrot smo si lahko kupili tudi za domov. Obiskali smo tudi zasebni muzej z glasbili. Največ glasbil ni več uporabnih. Vodeli smo lepe lajne, ki pa še delujejo. Nekatere smo zavrteli in uživali v glasbi, ki nas je vmila v

čarobno, mehko in nežno preteklost. Potem smo se sprehodili po mestu in spili kavo ter se odpravili v šolo, kje smo se pripravili na nastop. V priprave sodi preoblačenje, urejanje, vezanje rut...

Nastop je bil uspešen, deležni smo bili lepega aplavza.

6. maja smo imeli v grajski dvorani **Alberta Felicijana** v Sevnici skupen koncert z mešanim pevskim zborom Lisca. Gostitelji so nas pričakali kar pri vhodu v mesto, da se ne bi izgubili. Lepo od njih! Pred nastopom smo se razkropili po Sevnici, nekateri so odhiteli v Lisino trgovino in po nakupih v lekarno, nekateri so odšli na pijačo.

Na sevniskem gradu so nam pred nastopom dodelili dvorano, kjer smo se preoblekli, še prej pa smo pokukali v grajske prostore, ki so bili odprti.

Tudi na tem nastopu nas je občinstvo nagradilo z aplavzom in čestitkami. Po koncertu smo odšli na večerjo, kjer smo se družili in veselili, plesali smo in peli ob harmoniki, ki jo je raztegnil eden od pevcev Lisce.

Zdaj se že pripravljamo za naslednje nastope.

Miroslava Maria Bahun

DUHOVNA SEKCIJA ANTON MARTIN SLOMŠEK

Tudi spomladi smo se udeleževali rednih maš v slovenščini, ki potekajo nepretrgoma že štirinajst let. Prva slovenska maša v Zagrebu je bila 19. maja leta 1991.

Največji krščanski praznik Veliko noč smo letos praznovali že 27. marca. Pepelnica s strogim postom je bila 9. februarja, sledilo je pet postnih nedelj, 20. marca je bila Cvetna nedelja, 24. marca Veliki četrtek, nato pa Veliki petek, Velika sobota, Velika noč in velikonočni ponedeljek.

Že kmalu po praznovanju nas je pretresla novica o bolezni **Karola Wojtyle**, našega najbolj priljubljenega papeža Janeza Pavla II.. V večno življenje na nebesih je odšel 2. aprila. Tudi Slovenci na Hrvaškem smo se od njega poslovili z molitvijo in božjim petjem. Papež **Janez Pavel II.** je storil je veliko dobrega za mir v svetu. Trikrat je obiskal Hrvaško in za blaženega razglasil **Alojzija Stepinca**. Slovenijo je obiskal enkrat - tedaj je za blaženega razglasil **Antona Martina Slomška**.

Novoga, že 265. papeža smo dobili 19. aprila. Kardinali so izvolili **Josepha Ratzingerja**, ki je postal papež **Benedikt XVI.**

Maja je bilo praznično na binškoštno nedeljo, 15. maja. Naša sekcija bo 5. junija na vabilo Župnijskega urada romala v Solčavo, kjer bo zbor zapel na maši ob deseti uri. Upam, da bo potovanje - romanje v Slovenijo potekalo v redu. O podrobnostih pa v naslednji številki Novoga odmeva.

Olga Tkalčec

MLADI IGRALCI UPRIZORILI "PODNAJEMNIKA"

Podnajemnik - kako ga izseliti?

Hura, dobili smo nazaj dedkovo premoženje, krasno vilo. Jo bomo dali v najem, najbolje kakšnem veleposlaništvu. Toda v vili presenečenje. Podnajemnik ima odločbo, se pravi, da bomo vilo lahko oddali v najem samo posameznikom. Ti so različni, z različnimi predlogi. Na primer Pater Peter: "Ste za kompenzacijo? Prosim? Mislim, mi Vam gozdove, vi nam hišo. To bi nam zelo ustrezalo. Zadnje čase nas obsipavajo z gozdovi, kot da smo gozdno podjetje. In tako sem pomislil, če bi hoteli v kompenzacijo za tole hišico nekaj prekrasno pogozdenih slovenskih gozdov. Lokacijo lahko izbirate. Jih imamo, oprostite na izrazu, kot dreka". Pa tudi center slovenske mode ne bo podnajemnik, kajti v kritičnem trenutku se pojavi Pepi - "ta prikazen v popolnoma demode črtasti pižami. Fuj, kakšen neokus! Končno smo morali uporabiti specialna sredstva, da bi se ga

od avtorja in smo začeli z bralnimi vajami. Začel sem pojasnjevati, kakšen je pravzaprav proces ustvarjanja posamezne vloge. Kako se oblikujejo značaji. Po tretji ali četrti bralni vaji se mi je zdelo nekam čudno, ker je Mateja kar naprej prekinjala vajo in popravljala izreke, pa sem vprašal enega od igralcev, kakšen jezik govorijo doma. In mi je odgovoril: hrvaški. Šele takrat sem izvedel, da med desetimi igralci le trije slovenskega rodu. A se po Materjini zaslugi na koncu to skorajda ni opazilo. Nato je prišel čas božičnega praznovanja, izpitov in zimskih počitnic, prišlo je do prekinitve in že sem mislil, da je vse šlo po gobe. A prišla je pomlad, ko se vse prebuja, in zbudili so se tudi Prešernovci, ki so me pre-

Tako sem se naigral vseh vlog - moške, ženske, stare, mlade. Značaji so že bili jasni in prišel je čas, da gremo v prostor. In začele so se nove težave, kajti zdaj je bilo treba besedo uskladiti z gibanjem. Besedila še niso znali napamet, s tekstom v roki pa ni mogoče igrati. Na neki vaji (ko sem bil že obupan) je naša draga Mateja kot Zevs z Olimpa zavpila: "Pa kaj je z vami? Še teksta ne znate, datum premiere pa je že določen. Kako si pa to sploh predstavljate?"

In je pomagalo. Dogovorili so se in so sami vadili. Medtem sva z Darkom Šoncem ukvarjala s tehničnimi podrobnostmi. Rekvizite in kostume sem dobil zahvaljujoč Gavelli. Za tonske efekte je poskrbel Darko, ki jih je tudi predvajal na predstavi. Mateja je skrbela za video, jaz pa sem prižgal in ugašal luč. Nekako smo se prebili do konca in s skromnimi sredstvi "izgnali Podnajemnika". Ko govorimo o dramski predstavi, imamo v mislih gledališče, oder, na njem scenografijo, kostume, reflektorje, maske... mi pa smo imeli samo dobro voljo, mladost in besede - naše lepe slovenske besede. Ali nam je uspelo? Na to vprašanje bom odgovoril z verzi pesnika Heinea (v mojem prostem prevodu):

"A se je predstava dopadla? sodeč po aplavzu ni propadla!"

Pa na svidenje na novi predstavi,
Vaš Ivica Kunej

znebili." Kako? To so videli tisti, ki so bili na premieri, tisti, ki so manjkali, pa si lahko ogledajo ponovitve.

Podnajemnik - kako ga uprizoriti?

V zlati jeseni, ko sem se vrnil z Boršnikovega srečanja v Mariboru, so me poklicali moji "Prešernovci" (tako jih imenujem po lanski uspešni uprizoritvi predstave o Prešernu) in me vprašali, ali bi se hotel z njimi lotiti česa bolj resnega. Sem bil prav vesel, ker so v našem domu mladi ljudje, ki ne mislijo samo na "Saloon" in tovrstno zabavo, temveč se hočejo ukvarjati z (zame) najlepšim poklicem na svetu, z igranjem. Izbirali smo in izbirali in se nazdanje odločili za Podnajemnika, komedijo znanega slovenskega pisatelja **Vinka Moedendorferja**. Naša draga Mateja je dobila dovoljenje

pričali, da nadaljujem z delom. V začetku so vsi redno prihajali. Čez čas pa sem se počutil, kot bi imel vaje v pravem gledališču, saj je vedno kdo manjkal in pogosto sem se spomnil refrena znane pesmice "Vsi so prihajali, njega ni bilo".

SEJA UPRAVNEGA ODBORA

Upravni odbor je 23. februarja obravnaval zaključni račun za leto 2004 in ugotovil, da so bili vsi načrtovani programi izpeljani, stroški pa poravnani, tako da je na računu pozitiven saldo. Zaključni račun mora pregledati še nadzorni odbor, ki bo za občni zbor pripravil pisno poročilo. Upravni odbor je sklenil, da bo občni zbor 16. marca. Članarina za leto 2005 bo ostala enaka, kot je bila leto poprej, in sicer 50 kun. Novi člani morajo plačati še 50 kun za vpisnino. Otroci in člani do 18. leta starosti ter študenti do 25. leta starosti so oproščeni plačila članarine in vpisnine.

Franc Strašek

MLADI PREVAJALCI V SLOVENŠČINO

Prevajanje slovenskih literarnih besedil na tujih univerzah je projekt, ki je organiziran v okviru programa Slovenščina na tujih univerzah Centra za slovenščino kot drugi/tuji jezik pri Oddelku za slovenistiko na Filozofski fakulteti v Ljubljani. V projekt se je vključila tudi Filozofska fakulteta v Zagrebu. Študenti so lahko izbirali med sedmimi besedili, in sicer liriko **Erike Vouk** (Opis slike), pesmijo **Iztoka Osojnika** (Iz novega sveta), zgodbo **Tomaža Letnarja** (Pes iskalec: Evangelij po Tomažu), odlomkom iz drame **Dragice Potočnjak** (Hrup, ki ga provzročajo živali je neznosen), erotično novelo **Mareta Cestnika** (Odstavitev glavne junakinje), poglavjem iz romana **Maje Gal Štormar** (Amigdalino srce) in esejem Vinka Ošlaka (Spoštovanje in bit: Eseji o naravi, človeku in kulturi). Natečaja se je udeležilo petnajst študentov drugega, tretjega in četrtega letnika. Strokovna komisija, ki sta jo sestavljali prof. **Mateja Tirgušek** in prof. **Anita Peti-Stantić**, je izbrala šest najboljših prevodov. Prevodi so objavljeni v publikaciji Prevajanja slovenskih literarnih besedil, skupaj s prevodi v še sedemnajst različnih jezikov. Pod strokovnim vodstvom prof. Mateje Tirgušek smo se 8. marca zbrali v Slovenskem domu, da bi te prevode predstavili. Program je trajal dve uri in ničesar ni manjkalo. Nekaterim se je menda zdelo, da je bilo česa preveč. Govorilo se je, pelo, igralo in bralo. Program je vodila **Lana Stilinovič**, študentka drugega letnika. Za glasbeni del je poskrbela **Iva Čoza**, tudi študentka drugega letnika. O besedilih na splošno je govoril prof. dr. **Zvonko Kovač**, o natečaju pa prof. **Anita Peti-Stantić**. Da ne bi samo govorili, sta poskrbeli študentki četrtega letnika **Ana Leko** in **Mirta Jurilj**, ki sta samo za ta dogodek po dolgem času vzeli v roke inštrumente in nam zaigrali - Mirta na čelu in Ana na sintetizatorju. Po glasbenem predahu je slovenski veleposlanik **Peter Andrej Bekeš** govoril o pomembnosti vezi med Hrvaško in Slovenijo. Poudaril je tudi, kako lepo je videti tako veliko mladih ljudi v Slovenskem domu. Potem je prevajalcem podelil knjižne nagrade. Napetost se je stopnjevala do začetka prebiranja prevodov. Prevajalci so besedila prebirali v hrvaščini, študenti slovenščine pa v izvorniku. Avtorje so predstavljale študentke drugega letnika. Nagrajeni in objavljeni prevajalci so: **Ivan Majjić** za prevod **Erike Vouk**, **Petra Bobić** za prevod **Iztoka Osojnika**, **Ružica Jocić** za prevod **Tomaža Letnarja**, **Ana Dorić** za prevod **Mareta Cestnika**, **Miroslav Gradečak** za prevod **Vinka Ošlaka** in **Ariana Klier** za prevod **Maje Gal Štormar** in **Dragice Potočnjak**. Po dolgem, a zanimivem branju smo se s študentkami drugega letnika **Ano**, **Klementino**, **Jeleno** in **Dunjo** spomnili Kishona in prireditev pripeljali h koncu. Konec prireditve ni označil konca druženja.

Ariana Klier

ITALIJANSKI UMETNIŠKI VEČER

U Slovenskom domu u Zagrebu, u organizaciji Hrvatsko-talijanskog društva prijateljstva, pred prepunim gledalištem, održana je 30. ožujka 2005. večer poezije i glazbe. Pozdravno slovo nazočnima uputili su predsjednik Koordinacije hrvatskih društava prijateljstva **Andrija Karafilipović** i ataše za konzularne poslove talijanskog veleposlanstva u Zagrebu **Giorgio Castore**. U duhu zblizavanja i njegovanja prijateljskih odnosa Hrvatske i Italije predstavljena je večer poezije i glazbe. U prvom dijelu programa nastupili su glumac **Ivica Kunej** i prof. **Nereo Zolia**, s recitalom talijanske poezije po vlastitom izboru. U glazbenom dijelu izvedene su talijanska i hrvatska djela **Claudia Monteverdia**, **Luke Sorkočevića**, **Pietra Mascagnia** i drugih skladatelja u izvedbi prvaka opere HNK, tenora **Hrida Matića** i mlade sopranistica **Ane Fortuna**, uz pratnju Zagrebačkog gudačkog kvinteta, mlade harfistice **Tajane Vukelić**, te pijaniste **Gaja Matića Marovića**, studenta Muzičke akademije u Zagrebu. Šarmantna **Ana Fortuna** iz Križevaca, lijepim glasom predstavila se skladbama *Caro mio ben* i *Lascia ch'io pianga*. **Hrida Matića** dobro poznajemo kao pjevača, svojim sonornim tenorom plijenio je prisutne poznatim bel canto napjevima, a publici se predstavio i kao vrstan lutnjista i skladatelj. Sve vokalne skladbe sa programa zaodjenuo je u novo baršunasto ruho skrojeno za Gudački kvintet, glasovir i harfu. Posebno zadovoljstvo bilo je čuti skladbe *Vehne roža* i *Akacije* iz njegovog ciklusa *Popevke*, skladane na prekrasne stihove **Dragutina Domjanica**, u kojima se kao vrstan pijanista predstavio **Gaj Matić Marović**. Nakon koncerta druženje se nastavilo uz prigodni domjenak.

Milivoj Mutavdžić

KONCERT FLAVTISTKE HELENE POTOČNIK

6. aprila smo imeli v Slovenskem domu izredno priložnost, da prisluhnemo koncertu flavtistke **Helene Potočnik**, profesorice na glasbeni šoli v Grosupljem. Helena Potočnik se je rodila leta 1981 v Zagrebu, po svojih starih starših pa je slovenskega porekla. V Sloveniji ima stalno delovno dovoljenje, za kar je morala opraviti tudi izpit na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Helena Potočnik se je šolala v Zagrebu, kjer je končala osnovno šolo, glasbeno gimnazijo, glasbeno šolo **Vatroslav Lisinski** v razredu profesorice **Nives Ivanković** ter glasbeno akademijo na oddelku za flavto v razredu profesorice **Marine Novak**. Tu je končala tudi podiplomski študij. Prvi magistrski koncert je imela prav v prostorih Slovenskega doma, in sicer v organizaciji Hrvaške glasbene mladine in glasbene akademije zagrebške univerze. Flavto se je začela učiti pri desetih letih. Že kot srednješolka je leta 1996 in leta 1998 prejela pomembna priznanja. Zmagovala je na regionalnih in državnih tekmovanjih. Kot prva flavtistka in solistka je sodelovala v številnih projektih simfoničnega orkestra glasbene akademije in pogosto nastopala v zagrebških koncertnih dvorinah, tudi v okviru ciklusa *Mladi za mlade*. Udeleževala se seminarjev pod vodstvom domačih in tujih mojstrov.

Nič nenavadnega ni, da je mlada umetnica s tako bogatim glasbenim življenjepisom očarala občinstvo v Slovenskem domu. Prepričala je z melodioznostjo in tehniko izvajanja skladb **Franza Schuberta**, **Roberta Schuberta**, **Sigfrida Karg-Elerta** in **Gabriele Pierne**. Občinstvo se ji je zahvalilo z ocenami izvrstno! in bravo! ter z zasluženim velikim aplavzom. Flavtistko **Heleno Potočnik** je spremljala pianistka **Marijana Komljenović**, nastop pa je potekal pod mentorstvom docentke **Marine Novak**.

Verjamemo, da **Helena Potočnik** Sloveniji ne bo podarila le proforskega znanja v pouku na glasbeni šoli. Upamo, da bo s svojimi koncerti obogatila slovensko glasbeno sceno.

Silvin Jerman

BOBNARSKA DELAVNICA

Na svetu je veliko nasvetov, receptov in zgodb o tem, kako živeti enkratno. Vendar jih je le malo čistih, enostavnih, razumljivih in dosegljivih za vsakogar. V rutini vsakdanjega življenja nam večkrat "zmanjka časa" za biti srečen. V filozofijo sreče se zdaj sicer ne bi spuščal, ker to ni tema tega prispevka, bom pa popisal kreativnost in ustvarjalnost mladih na plesno-glasbenem dogodku, ki se je na Simonovo pobudo v Slovenskem domu odvijal 14. maja. Ta dan je potekala delavnica afriških plesov in bobnanja, pod vodstvom enkratne in neutrudljive **Maše Kagao-Knez** ter ritmičnih virtuozov **Damira Mazreka** in **Blaža Koreza**. Delavnica se je začela s spoznavanjem inštrumentov in ritma, ki je nepogrešljiva osnova glasbe. Udeleženci so si izbrali vsak svoj boben in napravili krog okoli Damira in Blaža. Sledilo je spoznavanje treh različnih udarcev, ki so osnova igranja afriških, kubanskih

in ostalih vrst ritmov. Bobnanje se je začelo! Kot glasbenik bi v kratkem težko opisal, kako smo ustvarjali glasbo in kako je zvenela, raje bi opisal vtise, ki jih je zapustila.

Glasba in ples sta del kulture vsakega naroda, njihovi nameni pa so različni. Tako kot je raznoliko življenje, sta raznolika tudi ples in glasba. Namen te delavnice ni bil naučiti se bobnati ali plesati. Namen je bil spoznati nekaj novega, nekaj tujega, nevsakdanjega... za trenutek zapustiti vsakdan.

Gregor Barovič

PRIPOROČAMO IZ NAŠE KNJIŽNICE

V 25. številki Novega odmeva smo predstavili knjigo **Petra Štiha** in **Vaska Simonitija** Slovenska zgodovina do razsvetljenstva. Ta knjiga je v Sloveniji izšla leta 1995. Hrvaška matica je izdala dopolnjen prevod knjige in tako nam je dostopna bolj kakovostna izdaja. Imamo jo v naši knjižnici (v hrvaškem prevodu) in jo priporočamo.

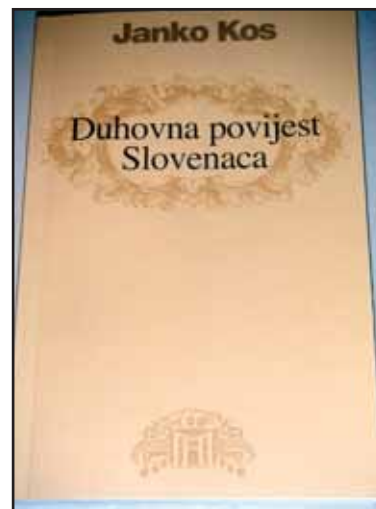
Prav tako priporočamo še eno delo, ki je (v hrvaščini) dostopno v naši knjižnici. To je Duhovna zgodovina Slovencev avtorja **Janka Kosa**, ki je izšla pri isti založbi ("Matica Hrvatska"), izvirnik pa je v Ljubljani leta 1996 izdala Slovenska matica.

Izhodišče za duhovno zgodovino Slovencev mora biti po Kosovem mnenju vprašanje, od kdaj Slovenci obstajajo kot Slovenci - od kdaj se prebivalci ozemlja, ki ga danes poznamo kot slovenskega, lahko imenujejo Slovenci. Beseda "Slovenci" je bila prvič zapisana leta 1550 na začetku Trubarjevega katekizma.

Kot pri vseh evropskih narodih in prebivalcih, je bila tudi za duhovno zgodovino Slovencev odločilna religija. Književnost je bila žarišče in jedro duhovne zgodovine Slovencev, ki se stika z religijo, politično-ideološkimi tokovi, moralno-etičnimi sistemi, pa tudi z gledališčem, literarno-narativnim slikarstvom in kiparstvom, operno glasbo in na koncu tudi s filmom. Vsi ti segmenti so se v Sloveniji uresničili predvsem skozi pesništvo in književnost.

Janko Kos duhovno zgodovino Slovencev opiše skozi naslednja poglavja: srednjeveški začetki, od reformacije do razsvetljenstva, devetnajsto stoletje, moderna, kriza - od vojne do vojne, slovenska katastrofa, leta komunizma ter leto 1990 in po njem.

Polona Jurinič

Janko Kos je redni profesor primerjalne književnosti in literarne teorije na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Rodil se je leta 1931 v Ljubljani, kjer se je šolal in diplomiral leta 1956. Doktoriral je leta 1969 s temo Prešeren in evropska romantika. Je redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

RAZSTAVA MARJANA DREVA

Ze dolgo se ob ogledu kakšne slike ali skulpture nisem počutila tako dobro, kot ob ogledu del **Marjana Dreva**. Podobe so me kar prezele. Reliefi in "čajniki", ki sploh niso čajniki, so čudoviti. Zdi mi se, da izžarevajo nekaj vzvišanega, nekaj božanskega.

Marjan Drev je sicer na spomladanski razstavi v Slovenskem domu pokazal le delček svojih likovnih stvaritev. Vsa njegova dela so dinamična. Razstavljeni reliefi in male plastike pripadajo moderni tradiciji. Abstraktna dela so ustvarjena pretežno v topološkem prostoru projekтивne ravnine, reliefi s figuralno tematiko

pa v modelu vozelnega prostora. Vsa dela so v paru.

Marjan Drev je doslej samostojno razstavljal v Ljubljani, Mariboru, Murski Soboti in Piranu. Velikokrat se je predstavil tudi v tujini. Je avtor spomenika škofu A.M. Slomšku v Mariboru in Lendavi, njegove so skulpture na Rakuševem trgu v Mariboru, v tem mestu in njegovi okolici pa je oblikoval tudi več fontan. Kiparsko je opremil več slovenskih cerkva. Vse te podatke nam je na otvoritvi razstave strokovno nanizal likovni kritik **Marjan Verdič**.

Da pa naša ušesa ne bi bila ljubosumna na oči, so se potrudili mladi glasbeniki iz godalnega kvarteta Tristan. Med drugim so igrali Šostakovičeva Adaggio in Allegretto.

S svojo prisotnostjo nas je počastil veleposlanik **Peter Bekeš**, ki je dejal, da je v Slovenskem domu v Zagrebu zapihal svež likovni veter. *Katarina Furjan*

RAZSTAVA SLIK JOŽETA REBERNAKA

11. maja je slovenski veleposlanik **Andrej Peter Bekeš** odprl razstavo akademskega slikarja **Jožeta Rebernika**. Navzoče je pozdravil predsednik Slovenskega doma **Darko Šonc**, o svojem dolgoletnem prijatelju pa sta spregovorila **Josip Bobi Marotti** in **Pavao Štalter**. Razstavo je spremljal bogato opremljeni katalog z reprodukcijo štirih razstavljenih slik - enega motiva iz Maksimira in treh iz Rastoka. Spremno besedo o kolegu in o prijateljstvu s slikarjem sta podpisala Pavao Štalter in **Zlatko Bourek**. O Reberniku sta zapisala, da gre za "slikarja in grafika krajin, kakršnih je danes malo. Na razstavljenih grafičnih listih je vidno strogo spoštovanje realnosti objekta v okolju, ki se v virtuozni grafični izvedbi pretopi v likovni izraz možne ekspresije. V njegovih slikah se odraža fascinacija s temeljnimi elementi: vodo, zemljo, zrakom in ognjem (svetlobo)". Poseben užitek ob otvoritvi lepe razstave nam je ponudila stara znanka z našega odra sopranistka **Mihaela Komočar** iz Krškega, pred katero je še eno leto študija na Akademiji za glasbo v Zagrebu in študij petja (štipendija) v Mar-

seillu v Franciji. Zapela je dve ariji: arijo Margarete iz opere Mefistofele Arriga Boita in arijo Rusalke iz istoimenske opere Antonina Dvoraka.

Akademski slikar **Jože Rebernak** se je rodil 1. februarja leta 1942 v Ljubljani. Leta 1950 se je vpisal na Akademijo uporabnih umetnosti v Beogradu. Ko se je preselil v Zagreb, je študij nadaljeval na zagrebški Akademiji uporabnih umjetnosti. Diplomiral je leta 1955 v razredu profesorja Ernesta Tomaševića. Že v času študija se je začel ukvarjati z grafičnim oblikovanjem. V naslednjih desetletjih je ustvarjal vizualno identiteto številnih hrvaških podjetij in blagovne znamke, ilustriral je šolske učbenike in enciklopedije. Ukvarja se tudi skorajda pozabljen grafično tehniko linoreza in kaligrafijo. Razstavlja na skupnih razstavah. V zadnjih dvajsetih letih intenzivno slika.

Polona Jurinić

V PETEK SE DOBIMO

Prvi petek v aprilu je bil 1. aprila. Obisk je bil razmeroma slab, vzdušje pa prvoaprilsko. **Silvin** je zbranim sporočil odločitev upravnega odbora, da bodo slavljenci tekočega meseca odslej svoje rojstne dneve slavili prvi in tretji petek v mesecu. Žakaj? Ker so v enem mesecu slavljenci rojeni v dveh horoskopskih znakih. Obiskovalke so se brž vživele v razlaganje horoskopskih znakov. V nadaljevanju je Silvin sporočil, da bo dvorana odslej urejena v kabaretnem slogu, s posebnimi mizami, ki bodo oštevilčene, in da je za nakup takih miz upravni odbor že zagotovil denar. Obiskovalci bodo ob vhodu prejeli številko in sedeti bodo morali za ustrezno oštevilčeno mizo. Taki bi se člani bolje spoznali med seboj. Sijajno! - so menili poslušalci. Ko pa je Silvin dejal: "Živi bili pa videli - aprilili!" smeha in dobre volje kar ni zmanjkalo.

Majski prvi petek je bil maldinsko pomladanski. Napoved o glasbenem presenečenju se je uresničila. Tako rekoč polna dvorana je prisluhnila koncertu flavtistik. Iz glasbene šole Koper so prišle **Maruša Pobega**, **Nina Hodžić** in **Laura Ogrin**, iz glasbene šole Volosko **Kristina Balyk**, iz pihalne godbe **Lovran Antonela Barković** (njihova profesorica je **Paula Radin**), iz glasbene šole Sežana pa **Dana Verč**, **Robert Gvozdić** in **Ana Šemrou** (profesorica **Marija Maretić Hiršter**). Na klavirju jih je spremljala prof. **Darja Peroša** iz glasbene šole Koper. Njihov nastop je bil nekakšna generalka in sprostitevna vaja za nastop pred publiko in ocenjevalno komisijo na mednarodnem tekmovanju flavtistik do 15 let starosti, ki je v zagrebškem Glasbenem zavodu potekalo od 7. do 9. maja. Silvin je zato njihov koncert spremenil v prireditev na temo trema. Nastopil je kot povezovalac (občinstvo je imelo tiskane programe) in samozvani predsednik žirije. Vsaki izvajalki je za uspešen nastop podaril kolajno v obliki rdečega srčka. Na vsakem je na eni strani pisalo Zagreb, na drugi strani pa je bila nalepka z napisom Slovenski dom, 6. 5. 2005. Vsaki dobitnici kolajne je Silvin izrekel na njegov način improvizirano domisljico. Trema se je razblinila in v vse bolj sproščenem ozračju so se vrsatile skladbe Handla, Pucihara, Prousta, Caina, Poppa, Glucka, Telemana in Jankovića. Ko je Silvin na koncu na oder povabil vse izvajalke in njihove profesorice, je bila sproščenost popolna. Dvema izvajalkama, ki sta bili rojeni v maju, je Silvin podaril majhni rdeči vrtnici. Maloštevilni slavljenci iz društva so povedali, da jim Slovenski dom in deklice za rojstni dan niso mogli podariti nič lepšega, kot je bil koncert mladih flavtistik. Penino je s slavljenci spil predsednik saborskega odbora za človekove pravice **Furio Radin**, ponosni oče profesorice Paule. Lepo je bilo videti druženje članov ob prigrizku, kozarcu vina in petju.

Sima Hoje

IZLOŽBA HRVATSKO- ŠVEDSKOG DRUŠTVA

U dvorani Slovenskog doma v Zagrebu otvorena je v srijedu 23. ožujka izložba Zbližavanje različitosti članova Hrvatsko-švedskog društva posvećena profesor **Vladimiru Lesjaku** (1914 - 2004), koji se godinama uspješno bavio slikarstvom i poezijom. Slika našeg člana osnivača prof. Lesjaka Zbližavanje različitosti dala je poticaj za otvaranje izložbe na kojoj sudjeluje 11 umjetnika članova našeg Društva. Umjetnici se okupljaju oko likovne sekcije čija je voditeljica **Antonija Cesarec**, koja se već dvadesetak godina bavi slikarstvom kao vrlo samosvoja umjetnica. U maniri promišljene spekulacije izložila nam je svoje radove **Gordana Stanković**. Iz Kanade stiže nam **Jennifer Garrett**, koja u Hrvatskoj s velikom radošću i umijećem krajolike i urbane motive. **Zlatko Jakuš**, koji uglavnom živi u Švedskoj gdje je i diplomirao, odlikuje se izuzetnim poznavanjem grafičkih tehnika. Znameniti slikar akademik **Nikola Reiser**, također član našeg Društva, izložio je na izložbi profinjen motiv - Bijela ruža u vazi. Grafički inženjer **Antun Zemljic Toni** stvara kompozicije pozitivnom vedrinom i blagim bojama. **Vlatka Glasnović** kao glazbeno obrazovana osoba slika pažljivo s istančanim osjećajem. Romantičan krajolik nacionalnog parka Sjeverni Velebit dočarala nam je svojim akvarelama **Đurđa Debogović**. **Hrvojka Miočić** slika na svili profinjene prostudirane kompozicije. Aktovi upravo skulpturalno zatvoreni u čvrstoću volumena odlika su slikanja **Sandre Putarek**. Na izložbi nalazimo i dvije fotografije, koje su rezultat profesionalnog promatranja dipl. ing. arhitekture **Emila Pernara**.

Izložbu je otvorila prof. **Mirjana Sakač**, povjesničar umjetnosti.

Prigodni glazbeni program švedske glazbe izveli su prof. **Mirko Hrupelj** i prof. **Vlatka Glasnović**.

Marjana Dunatov pročitala je odabrane haiku stihove Vladimira Lesjaka. U ime Hrvatsko-švedskog društva zahvaljujem još jednom Slovenskom domu na gostoprimstvu u njihovim lijepim prostorima i na kolegijalnoj suradnji.

Mirjana Sakač

POTOPISNO PREDAVANJE O BALKANU

To je bil lep večer, ki so ga pripravili mladi člani našega društva. Študenta **Simon Medved** in **Mitja Bregant** sta nam 24. maja z zanimivimi opisi in fotografijami pokazala, kaj sta lani poleti videla in doživela na poti po Balkanu. Nameravala sta priti na Olimpijske igre, na rokometno tekmo, v kateri se je pomerila Slovenija, vendar sta se v zanimivih krajih na poti zadržala tako dolgo, da na tekmo nista prišla. Potovala sta po Srbiji, Makedoniji, Romuniji in Bolgariji. Na fotografijah smo videli njun odhod z mariborske železniške postaje in prvi postanek na festivalu pihalnih skupin v Guči. V Guči smo zbere ogromno ljudi, nekateri spijo kar v spalnih vrečah na travnikih. Vsi pa sproščeno uživajo v glasbi. Simon in Mitja sta pot nadaljevala v Romuniji, kje sta se ustavili v Temišvaru, Brasovu, Branu in na obali Črnega morja. Sprehodila sta se do meje z Bolgarijo in prišla do table, ki je prepovedovala nadaljevanje poti. In tam sta srečala ribiča, ki je kar mirno prečkal mejno črto in povedal, da da mu ribolov pomeni toliko, da ga ni strah kazni, ki znaša 500 evrov. Na fotografijah smo videli tudi gledališča, cerkve, arheološki muzej in druge zanimivosti.

Naslednja postaja je bila Bolgarija. Tudi tam sta uživala v lepota in dogodivščinah. Zadnja postaja pa je bila Makedonija. Fotografije z Ohrida so zabeležile veliko jezero, folklorne skupine, ples, pesniški festival, ladjo, s katero plujejo po jezeru, samostane in njihovo lepoto.

Miroslava-Maria Bahun

KITAJSKI KLJUČ DO ZDRAVJA

Kitajski ključ do zdravja je knjiga, ki jo je napisal dr. **Peter Papuga** iz Komena. Avtor nam je na predavanju v Slovenskem domu pripovedal o tradicionalni kitajski medicini, ki se zdravljenja boleznih loteva drugače kot sodobna medicina: poglavito pozornost namenja razlagam o funkcionalnih spremembah, ki naznanjajo organske motnje. Bistveni cilj terapije je zdravljenje z izboljšanjem (uravnoveženjem) funkcije.

Tradicionalna kitajska medicina je sestavljena iz petih enakovrednih delov: akupunktura, zeliščarstva (fitoterapije), masaže, prehrane (dietoterapije) in qi gonga (kombinacije telesnih in dihalnih vaj). Pri nekaterih boleznih zadostuje samo ena izmed omenjenih metod, sicer pa je kombinirano zdravljenje pogostokrat najbolj zaželeno.

Akupunktura skuša zdraviti boleznih po tako imenovanih kanalih, ki naj bi pomenili poti, po katerih poteka življenjska energija. Za kitajski način zdravljenja je zelo pomembna stopnja neravnotežja med energijskimi poteki ter njihovim pravočasnim in pravilnim nepoznavanjem. Kitajci tovrstno energijo imenujejo qi - v slovensčini bi ji najbolj ustrezala pomena biopotencial ali bioenergija - o njej pa iz sodobnih znanstvenih razlag zvemo zelo malo. Dietoterapija loči živila po vplivih na posamezne organe. Bolniki s prizadetimi jetri spomladi ne smejo uživati kisle hrane, če ta ni uglasena z drugimi okusi. Srčni in pljučni bolniki sredi poletja in jeseni ne bi smeli jesti zelo začinjenih jedi. Ljudje z občutljivo vranico naj bi uživali poleti čim manj sladkega.

Ledvični bolniki naj bi pozimi hrano čim manj solili in se ogibali npr. pršutu.

Sladka hrana vpliva na vranico, želodec in trebušno slinavko, ki izloča hormon inzulin, ta pa je poglaviti dejavnik pri presnovi in energijski izrabi ogljikovih hidratov. Prepogosto uživanje zelo sladke hrane neredko povzroča motnje v delovanju trebušne slinavke ali celo sladkorno bolezen. Po kitajski razlagi sladko povzroča ohlapnost mišic.

Slana hrana (odvisno od odmerkov), pospešuje in ovira delovanje ledvic in sečnega mehurja. Ledvični bolniki lahko uživajo le zelo malo soljeno hrano. Enako velja za bolnike s povišanim krvnim tlakom.

Kisla hrana vpliva na jetra in žolčnik.

Masaža in qi gong sta močno povezana s preusmerjanjem energetskih potekov, kar je osnova terapije. Normalen in neoviran tok biopotenciala po kanalih je temeljni pogoj za ohranitev zdravja ali pojav boleznih, kadar omenjenega pretoka ni. Biopotencial je eden najbolj natančno opisanih nematerialnih temeljev življenja, najpomembnejše pa je, da je temeljna energija vseh življenjskih procesov. Biopotencial je energija, ki se kaže sočasno na duševni in fizični ravni. Bolezenska znamenja lahko iščemo in spremljamo na trebuhu, dlaneh, podplatih, ušesih, nosu, obrazu, nohtih, drugi kosti roke, šarenici itd. V akutnem stadiju boleznih je zaželeno in največkrat nujno potrebno kombinirano zdravljenje z metodami znanstvene in komplementarne medicine. Temeljni pogoj za zdravje je usklajen odnos med biopotencialom, krvjo, telesnimi tekočinami in organi.

Urejenost vsakdanjega življenja, ustreznost telesna in zmerne duševna dejavnost so, kot je znano, podlaga za dobro počutje in varstvo pred vplivi naravnega okolja.

C.M.

VSESLOVENSKA KOORDINACIJA REPUBLIKE HRVAŠKE

23. marca so se v Slovenskem domu Bazovica na Reki zbrali predstavniki vseh svetov slovenske nacionalne manjšine županij, mest in občin na Hrvaškem. Pobudnik srečanja je bil predsednik Sveta slovenske nacionalne manjšine mesta Zagreba **Darko Šonc**, organizacijo pa je prevzela predsednica Sveta slovenske nacionalne manjšine Primorsko-goranske županije **Marjana Mirković**.

Darko Šonc je uvodoma pojasnil, da je namen srečanja ustanovitev vseslovenske koordinacije Republike Hrvaške. Takšna povezava bi olajšala težave, ki se v zvezi z lokalno samoupravo pojavljajo v uresničevanju ustavnega zakona o pravicah nacionalnih manjšin. Če bi bili predstavniki Slovencev bolj povezani, bi lažje izpeljali skupne naloge, med katerimi so vrnitev Slovencev v hrvaško ustavo, izvolitev Slovencev za zastopnika Slovencev v Hrvaškem saboru, sprememba volilnega zakona (pozitivna

diskriminacija), reševanje socialnih vprašanj, zaposlovanje v državni upravi, vojski, policiji, sodstvu, diplomaciji... Na volitvah leta 2003 in na ponovljenih volitvah leta 2004 so bili izvoljeni sveti slovenske nacionalne manjšine za mesto Zagreb, Primorsko-goransko, Istrsko in Splitsko-dalmatinsko županijo, za mesta Reko, Pulj, Umag in Split ter za občino Lovran. Predstavniki slovenske nacionalne manjšine pa so bili izvoljeni za Zadrsko in Šibensko-kninsko županijo ter za mesta Zadar, Samobor in Karlovac.

Sklep o ustanovitvi vseslovenske koordinacije Republike Hrvaške so podpisali predsedniki vseh svetov na županijski ravni, sopodpisniki pa so predsedniki vseh svetov na mestni in občinski ravni ter posamezni predstavniki slo-

venske nacionalne manjšine na županijski in mestni ravni. Vsi podpisniki in sopedpisniki bodo enakopravno sodelovali v delu koordinacije. Sklepe bodo praviloma sprejemali s konsenzom.

Za predsednika Koordinacije je bil soglasno izvoljen Darko Šonc, namestnica predsednika je postala Marjana Mirković, za podpredsednika koordinacije pa sta bila izvoljena **Vinko Knez** in **Boštjan Kordiš**.

Franc Strašek //OKVIR// Srečanje je bila tudi priložnost za izmenjavo izkušenj o odnosu lokalnih oblasti do

manjšinske problematike. Pokazale so se ogromne razlike: razmere v Zagrebu, kjer imajo vsi sveti zagotovljene možnosti za delovanje in solidno gnotno podporo, so neprimerljive z razmerami drugod po državi, kjer imajo nekaj več posluha za manjšine le oblasti v Istri. Koordinacija naj bi slovenski skupnosti zagotovila predvsem močnejše mesto sogovornika v odnosu do RH in RS, pomen pa bi dokazala na prihodnjih volitvah za svete in predstavnike na lokalni in regionalni ravni. Ponovljena je zahteva po vračanju Slovencev v preambulo hrvaške ustave in izpostavljenost področje informiranosti oz. uresničitev možnosti za spremljanje programa slovenskega radia in TV ter morebitno izdajo biltena. (M. M.)

SEJA VOLILNE SKUPŠČINE ZVEZE SLOVENSKIH DRUŠTEV NA HRVAŠKEM

Volilna seja Zveze slovenskih društev na Hrvaškem je bila 20. aprila v Slovenskem domu v Zagrebu. Udeležili so se je **Darko Šonc**, **Franc Strašek**, **Silvester Kmetič** in **Silvin Jerman** iz Zagreba, **Vitomir Vitas**, **Milan Grlica**, **Drago Rizman** in **Marjana-Mojca Košuta** z Reke, **Boštjan Kordiš**, **Jelka Knezović** in **Ivan Kosmos** iz Splita, **Mira Knežević** in **Rudi Stojković** iz Šibenika ter **Maša Butijero** in **Barbara Njirić** iz Dubrovnika. Delegacija iz Pulja se je pisno opravičila tik pred začetkom seje.

Za predsednika Zveze je bil vnovič izvoljen Darko Šonc, za podpredsednika pa Franc Strašek. V svet Zveze so bili poleg njiju izvoljeni še Vitomir Vitas, Milan Grlica, Boštjan Kordiš, Jelka Knezović, Mira Knežević, Maša Butijer in **Alojzija Slivar**. Člani nadzornega odbora so postali Marjana-Mojca Košuta, Silvester Kmetič in Ivan Kosmos.

Darko Šonc je spomnil, da je v skladu s statutom sedež Zveze lahko na enem mestu največ dva mandata zapored, potem pa ga je treba preseliti na sedež drugega društva. Volilna skupščina je nato sprejela pobudo sveta Zveze, ki je 11. novembra lani predlagal, da sedež Zveze ostane v Zagrebu. Zato so izglasovali ustrezne spremembe in dopolnila statuta.

Kot gosta sta na tokratni seji sodelovala predsednik novega slovenskega društva Snežnik iz Lovrana **Vasja Simonič** in predsednica novega slovenskega društva Lipa iz Zadra **Darja Jusup**. Barbara Njirić je v imenu društva Lipa iz Dubrovnika dejala, da bi lahko enako poimenovanje društva iz Zadra povzročilo zaplete in da zato takemu poimenovanju nasprotuje. Skupščina se je z njeno oceno strinjala in je društvu iz Zadra naložila, da si čim prej izberejo drugačno ime.

Franc Strašek

SLOMAK ZELO DEJAVEN V LJUBLJANI IN CELOVCU

Predsedniki slovenskih krovnih organizacij so se to pomlad sešli kar trikrat. Sestanek 10. marca je potekal na sedežu Slovenskega svetovnega kongresa v Ljubljani in je bil posvečen spremembam pri potegovanju za finančna sredstva, ki jih je pripravil Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu. Člani koordinacije so ocenili, da nova pravila, ki posameznim manjšinskim subjektom omogočajo, da za sredstva zaprosijo mimo krovnih organizacij, slabijo vlogo krovnih organizacij in lahko sprožijo zelo nezaželene procese.

Na sestanku je bilo še dogovorjeno, da se bo Slomak predstavil v širšem evropskem prostoru. Pripravili naj bi sestanek s slovenskimi evropskimi poslanci, predstavniki Beneške komisije in visokim komisarjem OVSE-ja ter obisk pomembnih ustanov v Strasbourgu. Po vseh teh sestankih bi pripravili okroglo mizo o manjšinah v združenju Evropi.

Pomembna tema je bil tudi nov zakon o Slovencih izven meja domovine. Slomak ocenjuje, da bi moral biti bolj vključen v pisanje predloga zakona. V zakonu bi morali natančneje opredeliti naloge in pomen pristojnega urada, ki ne bi bil samo razdeljevalec denarja, ampak predvsem soustvarjalec manjšinske politike, ki bi tesno sodeloval z drugimi ministrstvi, predvsem z ministrstvom za zunanje zadeve.

Po koncu razprave se je predstavnikom Slomaka pridružil državni sekretar **Franc Pukšič**, ki je glede razpisa dejal, da so drugačna pravila za razdelitev sredstev pripravili zaradi pripomb računskega sodišča, ki naj bi v preteklosti ugotovilo nepravilnosti, in zato, ker prejemniki sredstev ne morejo biti hkrati subjekt, ki odloča o razdelitvi sredstev.

Po sestanku je bila v veliki dvorani Slovenskega kongresa novinarska konferenca.

(D.Š.)

Naslednja seja Slomaka je bila 15. aprila na sedežu ZSO v Celovcu. Poleg predstavnikov slovenskih krovnih organizacij je bil na sestanku navzoč tudi generalni konzul **Jure Žmavc**. Udeleženci so vnovič obravnavali besedilo zakona o odnosih Republike Slovenije s Slovenci, ki živijo zunaj njenih meja. Druga točka je bila priprava na skorajšnje srečanje s slovenskimi poslanci v evropskem parlamentu, priprava okroglih miz v Zagrebu in na Madžarskem ter srečanja z Beneško komisijo. Udeleženci so se strinjali, da so stiki z evropskimi ustanovami namenjeni medsebojnemu spoznavanju in da še ne pomenijo internacionalizacije naših problemov.

20. maja so se predstavniki Slomaka v Državnem zboru Republike Slovenije sešli s predsednikom komisije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu **Janezom Krambergerjem**, predsednikom komisije za pripravo zakona o odnosih Republike Slovenije s Slovenci, ki živijo zunaj njenih meja, **Jožetom Jerajem** ter **Rudijem Merljakom** iz

Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu. Predstavnik slovenske manjšine na Hrvaškem sta pisce novega zakona pozvala, naj upoštevajo pravočasno poslan pisni predlog, da se v zakonu definira pojem "slovenska avtohtona manjšina", da se določi poselitveni prostor ob slovensko-hrvaški državni meji, v katerem prebiva slovenska avtohtona manjšina in da se Slovincem na Hrvaškem iz zgodovinskih razlogov prizna avtohtonost na celem hrvaškem ozemlju.

Pozneje sta sestanku pridružila **Jelko Kacin** in **Ljudmila Novak**, slovenska poslanka v evropskem parlamentu. Ostalih pet slovenskih poslancev se je opravičilo. Pogovor je bil namenjen trenutnemu položaju Slovencev in slovenstva v sosednjih državah.

Franc Strašek

Predsednike krovnih organizacij je 10. marca sprejel tudi predsednik vlade Janez Janša, ki je uvodoma opisal odnose Slovenije s sosednjimi državami in težave, ki te odnose obremenjujejo. Predstavniki slovenskih manjšin so premierju strnjeno predstavili največje probleme. V Italiji je to neuresničevanje zaščitnega zakona, v Avstriji problemi z državno pogodbo, na Madžarskem biletalni sporazum, na Hrvaškem pa že klasična odprta vprašanja - od Piranskega zaliva do Ljubljanske banke. Predsedniki krovnih organizacij so po sestanku ocenili, da Janševa vlada, z njo pa tudi Slovenija, spreminja odnos do svoje manjšine v sosednjih državah in se odloča za "trši" odnos. (ds)

V ZADRU USTANOVljENO NOVO SLOVENSKO DRUŠTVO

Brez velikih priprav in napovedi smo 29. decembra ustanovili prvo in edino društvo zadrskih Slovencev - Slovensko kulturno društvo Lipa.

“Želimo ohraniti nacionalno in kulturno identiteto Slovencev na območju Zadra in Zadrske županije,” je na ustanovni seji poudarila **Darja Jusup**, predstavnik slovenske manjšine za mesto Zadar in pobudnik ustanovitve Lipe, ki so jo navzoči izvolili tudi za prvo predsednico društva. Podpredsednica je postala **Rafaela Štulina**, ki je tudi predstavnik slovenske narodne manjšine za Zadrsko županijo. **Martina Kurtin** je tajnica, **Katarina Bezić** predsednik nadzornega sveta, **Florijana Filipi** pa predsednik mirovne komisije društva.

“Zadrski Slovenci smo močno integrirani v hrvaško družbo. Razumevanje nas pelje k sprejemanju, to pa vodi v prihodnost, kjer drugačnost ne pomeni več razlike,” je poudarila novoizvoljena predsednik Lipe.

Slovensko kulturno društvo Lipa bo združevalo predvsem hrvaške državljanke slovenske narodnosti, pa tudi ostale državljanke, prijateljke Slovenije.

Društvo v Zadru za zdaj nima niti svojih prostorov niti urada niti telefona. Člani društva se redno sestajajo v prostorih Tankerske plovbe, kjer so tudi proslavili kulturni praznik. Prešernov dan so obeležili z recitiranjem Prešernovih stihov iz svojih starih pesmaric. Čeprav je bila zadrška Lipa ustanovljena šele pred kratkim in registrirana šele 20. aprila letos, ima že več kot 40 članov. Na zadrskem območju sicer živi skoraj 200 Slovencev, med njimi 157 v samem mestu Zadar.

Darja Jusup

DOBILI SMO NOVO DRUŠTVO - SNEŽNIK !

V Lovranu je bila 19. marca ustanovna skupščina Slovenskega kulturno-prosvetnega društva Snežnik. Zakaj si je novo društvo nadelo ime Snežnik? Odgovor je preprost: vrh Snežnika - gore pri Ilirski Bistrici - je edini del slovenskega ozemlja, ki se vidi iz Lovrana. Pozimi sneg najprej pobeli vrh Snežnika, ki potem štrli kot majhen bel trikotnik nad ostalimi hribi in je tudi zadnji, ki ostane zasnežen.

Se morda sprašujete, zakaj smo sploh ustanovili društvo? Tudi na to vprašanje imamo odgovor: v Primorsko-goranski županiji je doslej delovalo le eno slovensko društvo. To je že skoraj 60 let Bazovica z Reke. To društvo bi za-

dostovalo, če bi bila Reka bliže Lovranu - ali obratno. Tako pa žal Slovenci iz naših krajev neradi potujejo na Reko, da bi tam sodelovali v delu uglednega in uspešnega društva.

Ne moremo se primerjati z Bazovico in se tudi ne želimo. Želimo le omogočiti našim rojakom, da sodelujejo v kulturnih in drugih dejavnostih našega novega društva, predvsem pa bi radi mlajše generacije seznanili s slovensko kulturo in jim tako pomagali, da si pridobijo občutek pripadnosti slovenskemu narodu. Drugače se bodo popolnoma asimilirali in bomo Slovenci, ki nas je bilo svojčas na tem območju veliko, izginili.

V Lovran so naši predniki prihajali že v času Avstro-Ogrske. Nekateri so pomagali graditi turizem, nekateri pa so prihajali občasno, denimo iz Ilirske Bistrice, od koder so z vozovi oskrbovali Lovran. Nekatere je sem pritegnila lepota našega kraja, nekatere pa živahno oko dekleta ali fanta. Vsi so tu ostajali in se kmalu počutili kod doma med prijaznimi

domačini, s katerimi so imeli veliko skupnega: enako vero, podobne običaje in tudi jezik (seveda v narječju). Vpliv je bil obojestranski. Slovenci so kmalu sprejeli lokalne običaje, s seboj pa so prinesli tudi svoje in tako še dandanes ni nobene ljudske veselice brez harmonike, slovenskih polk in valčkov. Verjetno se tudi zato doslej nismo nikoli organizirali in se nismo niti

poznali med seboj.

V našem društvu želimo dobiti drugi dom, kjer se bomo ne le družili, ampak si tudi medsebojno pomagali in si na ta način olajšali in olepšali življenje.

Smo sicer na samem začetku, želimo pa si, da bi naš Snežnik doživel polnoletnost in da bodo naši otroci in vnuki ponosni na svoje društvo.

Vasja Simonič

TRINAJST LET TRIGLAVA V SPLITU

13. maja smo praznovali trinajsto obletnico ustanovitve našega društva. Ker se je vse vrtelo okoli številke 13, pa še petek je bil, bi človek pomislil, da proslava res ne bo kdovekaj. Pa vendar je bilo lepo in veselo. Tistim, ki niso prišli, naj bo žal.

Praznovanje je bilo sestavljeno iz dveh delov - iz uradne slovesnosti v mladinskem gledališču Teatrini in srečanja v prostorih našega društva.

V uradnem delu je uvodoma predsednik društva spomnil na dogodke leta 1992, ko smo ustanovili naše društvo. Sledila je gledališka predstava amaterske skupine Kulturnega društva Šavrini in anka Šavrinke" iz slovenskega dela Istre, iz kraja Gradišče. O predstavi, veseli ljudski komediji "Južič in Juča" je spregovoril tudi avtor **Marjan Tomšič**, ki je v svojem delu obdelal dogodke po drugi svetovni vojni. Čeprav je predstava potekala v domačem narčju, ki je bil za nekatere slabo razumljiv, smo le povezali vse niti in se od srca smejali kar eno uro in pol. Dvorana je bila skoraj polna in igralci so bili nagrajeni z res dolgim in zasluženim aplavzom.

Po predstavi smo si izmenjali darila za spomin na ta dogodek, nato pa nas je predsednik društva povabil na prigrizek in veselo druženje v prostore društva. Res je bilo veselo, saj naši gosti ne gredo nikoli na pot brez harmonike. Da so pravi igralci, so pokazali že v Teatrinu, tukaj pa so dokazali, da so tudi dobri muzikanti in pevci. Tudi mi smo se jim pridružili s pesmijo. Kjer je harmonika in slovenska ljudska glasba, je seveda tudi ples, in tako je veselo plesno razpoloženje trajalo do polnoči, ko smo se počasi razšli.

V prazničnih dneh, od 7. do 9. maja, se je slovesnosti v Splitu udeležil slovenski veleposlanik v Zagrebu **Peter Andrej Bekeš**, ki nas je prijetno presenetil s svojim drugim obiskom v Slovenskem kulturnem društvu Triglav. V sproščenem ozračju smo mu pojasnili probleme financiranja in prostorske stiske, ki najbolj teži naše društvo. Veleposlanik je prisluhnil našim članom, ki so mu zaupali svoje osebne težave in pa razmišljanja o odnosih s slovensko državo. Dogovorili smo se, da se zopet vidimo čez mesec dni, ko bo veleposlanik obiskal novoizvoljene organe oblasti in lokalne samouprave v Splitu. (B.K.)

Gostom smo se zahvalili za gostovanje in jim zaželeli srečno pot, oni pa so nas povabili k njim v goste.

Ivan Kosmos

Aprila smo obiskali prijatelje na Gorenjskem in Primorskem. Slaba vremenska napoved ni pokvarila, ki smo ga že dolgo načrtovali. Člane našega pevskega zbora je v Radovljici odprtih rok in nasmejanega obraza pričakal **Slavko Mežek**, zborovodja mešanega pevskega zbora Lipnica iz Kamne Gorice. V kulturnem domu v Kamni Gorici smo se seznanili z zgodovinskimi znamenitostmi kraja, kjer sta rudno obgastvo in vodna energija, ki je poganjala kovaške mehove, močno prispevala k razvoju obrtništva. Kraju pravijo tudi "male Benetke", saj hiše in ulice povezuje kar 68 mostičkov. Življenje in delo kovaških družin smo spoznali v muzeju v Kropi in na šesto let stari kovačiji. V spomin na več stoletij staro manufakturno, najbolj razvito v celi Evropi, smo vzeli še vroče žeblje, skovane na starinski način. V kulturnem domu v Kropi smo pred polno dvorano v besedi in sliki z zgoščenke ter s pesmijo predstavili naš Split, s slovenskimi pesmimi pa smo se pridružili domačinom, moškemu pevskega zboru Kropa in zboru Lipnica.

Iz hotela Grajski dvor v Radovljici smo naslednji dan odpotovali proti domačiji Hudičevca na Primorskem. Komaj smo dočkali, da smo prišli do cilja. Pa ne zaradi kosila, ampak zato, ker smo tam naši dragi Tatjani, voditeljici zbora, čestitali za rojstni dan. Dobro vzdušje se je ohranilo vse do Ilirske Bistrice, kjer smo sedmič nastopili na prireditvi Primorska poje.

Težki oblaki, ogromne kaplje dežja, skromna pogostitev z ričetom in banano so zadnji spomini na minulo pevsko revijo. V Split smo se vrnili v ponedeljek v zgodnjih jutranjih urah.

Boštjan Kordiš

DESETLETJE ZA ROME

Hrvaška je skupaj s še nekaterimi evropskimi državami (Bolgarija, Češka, Madžarska, Makedonija, Romunija, Slovaška, Srbija in Črna Gora) pristopila k akcijskemu načrtu "Desetletje vključevanja Romov 2005-2015", ki sta ga spodbudila Svetovna banka in Odprta družba. Vlada in Urad za nacionalne manjšine sta hrvaški akcijski načrt predstavila 2. maja v Hrvaškem narodnem gledališču.

Premier **Ivo Sanader** je dejal, da so Romi najštevilčnejša nacionalna manjšina v Evropi, v primerjavi z drugimi evropskimi državami pa jih je na Hrvaškem najmanj. Sanader je pojasnil, da se akcijski načrt nanaša na izobraževanje, zdravstveno varstvo, zaposlovanje in stanovanjske pogoje Romov. Z uresničitvijo načrta bi dosegli

vključitev Romov v družbeno in javno življenje, pa najmanjša. Podpredsednica vlade **Jadranka Kosor** je poudarila, da imajo Romi na Hrvaškem status nacionalne manjšine in da uživajo enake pravice kot vse druge nacionalne manjšine. V kulturnem programu, ki ga je povezoval **Drago Celzić**, so nastopili folklorna skupina Terne romane luluda iz Pulja, **Sandra Bagarić** z dvema arijama iz Kalmanovih operet Kneginja Čardaša in Grofica Marica, romsko društvo iz Darde s spletom baranjskih romskih plesov, Kulturno-umetniško društvo "Romsko jedinstvo" z odlomkom iz melodrame Grešna žena, baletni ansambel HNK s Ciganskim plesom iz baleta Don Quijote in Plesom na ognju iz baleta Bajadera ter romski skupini "Zlatna korita" in "Međimurje" iz Čakovca z glasbeno točko Romska svirka. Na koncu so vsi nastopajoči skupaj zapeli romsko himno "Đelem, đelem".

Franc Strašek

NOVICE IZ DRUŠTVA ISTRA PULJ

SLOVENSKI KULTURNI PRAZNIK smo proslavili v domačem vzdušju, z večerom poezije. Ker sekcije v društvu še niso zaživele, prave slovesnosti namreč še nismo mogli pripraviti. Zbrali smo se v naših prostorih, posedli okoli miz, naše članice **Damijana Pezdirc, Vesna Jelinič, Frančiška Uzunić** in **Klavdija Velimirović** pa so spregovorile o prazniku in velikem ustvarjalcu Francetu Prešemu ter prebrale nekaj pesmi iz zaklada slovenske poezije (Prešerna, Grudna, Jenka...). Čeprav glasovi priložnostnih recitatorok niso šolani, so pesmi dobro zvenele, saj so bile izgovorjene z občutkom in od srca, zato so jih poslušalci pristrčno sprejeli.

Z ENODNEVNIM IZLETO ZA PRVI MAJ se je začela izletniška dejavnost društva. Kakšnih štirideset članov se je udeležilo tradicionalne prvomajske prireditve z odprto mejo v Rakitovcu, kjer so nas sprejeli gostitelji in organizatorji iz Društva za turizem, šport, kulturo in razvoj Rakitovca. Pod ogromnim šotorom se je kar trlo gostov z obeh strani meje, ki so spremljali enourni program. V šotoru je bilo tudi nekaj za pod zob, ob glasbi pa se je marsikdo tudi veselo zavrtel. Na poti proti Rakitovcu smo zavili tudi v živopisen Grožnjan, kjer smo obiskali naše znance - umetniški par **Zelenko**, ki je ob dvajseti obletnici ustanovitve umetniške kolonije pripravil retrospektivno razstavo. Obiskali smo tudi Kotle, ki so pravi biser notranje Istre, kjer smo v božanskem miru in v prelepi naravi preživeli nekaj prijetnih ur. Ker nam je bilo na izletu lepo, smo se zelo razveselili, ko je organizator izleta **Bojan Bukovnik** predlagal, da bi konec junija obiskali arboretum Volčji potok.

SLIKANICA "PESMICE ZA DOBRO JUTRO IN PRAVLJICE ZA LAHKO NOČ" je izšla tudi ob podpori našega društva. Slikanica je dvojezična - v slovenskem in hrvaškem jeziku, kar je novost na tem področju. Je plod soustvarjanja ljubljanske profesorice razrednega pouka Jane Truden in njenega šestletnega sina (ki nikakor ni hotel v šolo). Avtorica je sina na različne načine vzpodbujala, da je začel ustvarjati, si izmišljati pravljice, slikati glavne junake in pisati pesmice o njih. Pri tem mu je pomagala in dopolnjevala bodisi sliko bodisi pesmico ali pravljico. Ta proces je razložila z besedilom. Tako je nastal zelo zanimiv in vzpodbuden priročnik za delo odraslih, staršev, babic, dedkov, učiteljic v vrtcu, ki želijo otroku približati šolo. Tudi dvojezičnost ima svojo vlogo: majhni sosedje se bodo spoznali tudi prek jezi-

ka, kar bo vsekakor prispevalo k strpnosti in sprejemanju različnosti. In zato se je društvo kar hitro odločilo, da z vnaprejšnjim odkupom 120 slikanic pomaga pri uresničitvi projekta. Slikanice bomo razdelili vrtcem in osnovnim šolam v Istri. Na zadnji strani knjige lahko preberemo avtoričine besede: "S knjigico se zahvaljujem **Malči Knez**, ki je med drugo svetovno vojno s svojim pogumom in neomajno voljo, čeprav je bila tudi sama še otrok, rešila smrti mojo mamo, ki je bila tedaj stara okrog dve leti. Brez njen me ne bi bilo. Hvala, Malči." Ta Malči, smo ugotovili, pa živi med nami v Pulju. Nitka humanosti tega projekta se nadaljuje tudi v zadnjem delu, saj je izkupiček od prodanih slikanic namenjen za nakup opreme za fizikalno terapijo Doma za otroke, mladino in odrasle osebe s cerebralno paralizo in ostalimi posebnimi potrebami. Knjigo je izdal KIT GRM Pulj (Kreativno-raziskovalni tim) s podporo Istrske županije, Mesta Pulj in Slovenskega kulturnega društva Istra.

GALERIJSKA DEJAVNOST SE NADALJUJE... Lani smo pripravili tri razstave slikarskih del, letos že dve. 12. aprila smo v prostorih Društva odprli razstavo Impresije v vosku **Rafaela Samca**. Avtor je Slovenec, rojen v Vidmu pri Dobropolju. Razstavljal je na številnih razstavah doma in na tujem. Ko je februarja razstavljal v Labinu, smo ga povabili še v naše društvo v Pulju. Videli smo slike, naslikane z voskom, skulpture čudovitih oblik in barv. V katalogu, ki ga je financiralo društvo, piše: "Popolno obvladanje tehnologije izdelave in temeljito poznavanje bistva materije ter možnosti, ki jih vosek in parafin nudita, sta dala Rafaelu Samcu možnost, da se dokaže kot izvrsten slikar s prirojenim smislom za svojevrstno "pejsažno", pravzaprav abstraktno kompozicijo skladnih proporcij, izostrene modelacije in prefinjenega okusa". Razstavo je odprla umetnostna zgodovinarica **Gorka Ostojić Cvajner**, ki je tudi govorila v superlativih. Posebej je pohvalila našo društvo in ponovila spodbudo, da vztrajamo pri galerijski dejavnosti.

Samo mesec dni pozneje smo odprli razstavo amaterske slikarke **Dolores Vlašić**, avtorice iz istrskega okolja. S to razstavo je društvo

spodbudilo sodelovanje z lokalnimi ustvarjalci, kar je vsekakor pomemben prispevek k razumevanju in sožitju med narodnostmi na teh prostorih. O avtorici je spregovoril profesor in pedagog akademski slikar Ivan Obrovac in z navdušenjem pozdravil dejstvo, da je v srcu starega mesta zaživel nov galerijski prostor. Na odprtju razstave so nastopile mlade umetnice, osnovnošolke, članice našega društva. Sestri **Božena** in **Simona Bukovnik** sta zaigrali na flavti oziroma na sintesajzerju. Nato je svoje pesmi brala **Barbara Slivar**. Publika je topla pozdravila nastop mladih glasbenic in ustvarjalnost mlade pesnice. Predsednica društva **Alojzija Slivar** je v nagovoru poudarila, da je odprtje razstave povezano s proslavljanjem slovenskega dneva boja proti okupatorju in obletnice osvoboditve mesta Pulj. Opisala je enoletno pot društva in sporočila, da bosta kmalu začela delovati folklorna sekcija in pevski zbor, kamor so vabljeni tudi nečlani.

Klavdija Velimirović

SLOVENSKI VENEC ŽRTVAM TABORIŠČA JASENOVAC

V pripravi osrednje proslave ob 60. obletnici osvoboditve taborišča Jasenovac, ki je bila 24. aprila, je sodelovala tudi Koordinacija nacionalnih manjšin mesta Zagreba. Vsaka članica koordinacije je v imenu svoje manjšine položila venec k spomeniku žrtvam taborišča. V imenu Sveta slovenske nacionalne manjšine mesta Zagreba sta se žrtvam poklonila **Darko Šonc** in **Franc Strašek**. Proslave se je udeležilo več tisoč ljudi, ki so pozorno prisluhnili besedam slavnostnega govornika, predsednika hrvaške vlade **Iva Sanaderja**. Sanader je ostro obsodil ustaške zločine nad nedolžnim žrtvam, med katerimi je bilo tudi okoli 1.500 Slovencev.

Franc Strašek

KAŽIPOT, GLASILO REŠKIH SLOVENCEV

Na Reki je aprila začel izhajati mesečnik Kažipot, ki ga izdajajo Slovenski dom KPD Bazovica, Svet slovenske narodne manjšine Reke in Svet slovenske narodne manjšine Primorsko-goranske županije. Gre za prvo publikacijo slovenske skupnosti na Reki in okolici, če ne upoštevamo drobne knjižice, ki je izšla leta 1977 ob 30-letnici društva, a so jo oblasti prepovedale zaradi "družbeno neprimerne vsebine" oz. nekoliko bolj kritičnega zapisa utemeljiteljice Bazovice **Zore Avsec** o težavah pri ustanovitvi slovenske šole na Reki v začetku pedesetih let.

Po dolgih letih so številne pobude posameznikov za izdajo glasila in - ob 50-letnici društva - celo monografije, naposled botrovale izdaji Kažipota z željo, da bi rojake in vse zainteresirane predvsem pravočasno in redno obveščali o koledarju dogodkov. Napovednik pa zaradi obilice dogajanj spremlja tudi tekoče prireditve, srečanja in gostovanja ter prinaša nekatere aktualnosti, kot npr. informacije o možnostih pridobitve

bitve štipendije in sprejema v študentski dom za zamejce. Na naslovnici prve številke je predsednik Bazovice **Vitomir Vitaz** bralce med drugim povabil, naj se s svojimi spomini in predlogi pridružio oblikovanju Kažipota in tako obogatijo zbirko gradiva za morebitno pripravo monografije, s katero bi društvo leta 2007 želelo proslaviti svojo 60-letnico delovanja.

Naslovnica druge številke pa napoveduje spletno stran društva Bazovica na naslovu www.bazovica.hr. Na strani najdete povezave na Kažipot, kjer so na vpogled sveže informacije o rojaki na Reki in okolici, pa tudi na druga društva in svete oz. predstavnik slovenske skupnosti na Hrvaškem.

Društvo pa te dni uresničuje še eno željo: moški pevski zbor, ki ga vodi **Franjo Bravdica**, bo posnel svojo prvo zgoščenko. V pripravi je tudi tiskanje informativne brošure, s katero se bo društvo v prihodnje predstavljalo na gostovanjih in srečanjih.

Marijana Mirković

ŠIBENIK: PRIDNE ROKE IN PREŠERNOVKE

Kmalu bo leto dni, odkar v okviru našega društva deluje krožek ročnih del, ki smo ga poimenovali Pridne roke. Sestajamo se vsak četrtek in ob klepetu ob kavi šivamo, izrezujemo in krojimo, lepimo in kvačkamo in si skoraj vedno zapojemo. Lahko se pohvalimo z novoletnimi čestitkami, okraski za novoletno jelko in okraski za veliko noč.

Na družinjah, ko slavimo rojstne dneve naših članov, podarjamo naše izdelke slavljenecem. Ob praznikih in drugih priložnostih gostom postrežemo z doma pripravljenimi jedmi in pecivom. 24. marca smo pripravili razstavo ročnih del na temo Velika noč. Razstava je lepo uspela in vesele smo bile, da si je razstavo ogledalo veliko naših članov. Vsi so nas pohvalili in obljubili, da bodo tudi oni po svojih močeh pripomogli z idejami in delom za naš delovni krožek. To pa še ni vse. V načrtih imamo šivanje narodnih noš in oblačilnih dodatkov za našo pevsko skupino Prešernovke. Letos smo pevke razveselili z novimi šali, ki so

jih z veseljem nosile na nastopu v Vipavi. Sprva nas je bilo pri Pridnih rokah sedem, zdaj pa nas je že petnajst in upamo, da nas bo še več.

Ženska skupina Prešernovke iz Šibenika je letos prvič gostovala na prireditvi Primorska poje. Članice zbora smo se na pot odpravile 9. aprila ob 10. uri. Vožnja z minibusom je bila prijetna, čeprav nas je celo pot pral dež, in v Vipavo smo prispele v šestih urah. Nastop se je začel ob 20. uri. Nastopilo je sedem zborov, mi smo bi-

le na vrsti četrte. Zapele smo tri ljudske pesmi: Ena ptička priletela, Z nobenim purgarjem in Potrkan ples. Moram reči, da so nas lepo sprejeli in nas po nastopu nagradili z dolgim aplavzom. Našo pevsko skupino vodi prof. **Ana Grubič**, ki pa ni šla z nami, ker je ravno na ta dan odplula v zakonski stan. Z nami je bila naša mlada dirigentka **Mara Brčić**. Zdjaj se že veselimo nastopa v Stični. O tem pa bom poročala drugič.

Marijana Špoljan

60. OBLETNICA ZMAGE NAD FAŠIZMOM

Hrvaški sabor, mesto Zagreb ter Zveza antifašističnih borcev in antifašistov Republike Hrvaške so 7. maja pripravili svečano akademijo v počastitev 60. obletnice zmage nad fašizmom in osvoboditve mesta Zagreba ter dneva Evrope.

Dvorana Vatroslava Lisinskega je bila napolnjena do zadnjega kotička. Prišli so premier, številni ministri in poslanci, predstavniki ustavnega sodišča, političnih strank, verskih skupnosti, manjšin in kulturnih ustanov, diplomati. Pozdravila jih je predsednica mestne uprave **Vlasta Pavić**, sledil je govor predsednika Zveze antifašističnih borcev **Krešimira Piškulića** in podpredsednika Hrvaškega sabora **Luke Bebića**.

Najbolj navdušeno so navzoči pozdravili slavnostnega govornika - hrvaškega predsednika **Stjepana Mesića**, ki je bil tudi pokrovitelj prireditve. Mesić je v zgodovinskem govoru, kot so ga označili nekateri, potegnil jasno ločnico med fašizmom in nacizmom na eni strani ter antifašizmom na drugi strani. Poudaril je, da sta bila fašizem in nacizem zločin tako v ideologiji kot v praksi, medtem ko je antifašizem povezal vse tiste, ki razumejo pravico in pravičnost. Navzoči so govor prekinjali s ploskanjem, najbolj buren aplavz pa je Mesić požel, ko je govoril o NDH in obsodil tiste, ki skušajo odvzeti status borcem NOB, vrhovnega poveljnika partizanskih enot pa uvrstiti med zločince. Obsodil je tudi tiste, ki hočejo relativizirati taborišče smrti in Jasenovcu in ga izenačiti s Pliberkom. Ob koncu govora je dvorana predsednika države pozdravila na nogah, številni so vzklikali njegovo ime. Sledil je kulturni program, ki sta ga izvedla zbor Hrvaške radiotelevizije in orkester Hrvaške vojske. Pod taktirko dirigenta Igorja Kuljevića so zvedli "Odo zemlji" Jakova Gotovca, "Lijepa si zemljo moja" Jureta Kaštelana, "Čamac na Kupi" Vladimira Nazorja, "Slobodi" Ivana Matečića Ronjgova, "Nabrusimo kose" Pavaa Markovca in "Moj Zagreb, tak imam te rad" Draga Brahma. Na koncu je **Nikica Kalodera** dirigiral temo iz IX. Simfonije Ludwiga van Beethovna. *Franc Strašek*

LETNI ZBOR DRUŠTVA IZGNANCEV

Leto dni po ustanovitvi krajevne organizacije Društva izgnancev Slovenije Zagreb (KO DIS) so se člani sešli na letnem zboru. Predsednik **Alojz Kramar** je podal poročilo o delu v minulem letu in orisal načrt dela za leto 2005, o denarnih sredstvih je poročala predsednica KO Čatež **Jožica Stezinar**, ki je doslej vodila blagajno (odslej bo to dolžnost opravljala **Jozefa Bogolin**), skrbno finančno poslovanje pa je v imenu nadzornega odbora predstavila **Marija Bjelić**.

V prvem letu delovanja je bila glavna naloga KO DIS Zagreb pomoč tistim izgnancem, ki še niso uveljavili pravic iz slovenskega zakona o žrtvah vojnega nasilja. O priznavanju časa izgnanstva za delovno dobo je spregovorila tajnica **Ana Marić**.

Predsednik Kramar je med drugim povedal, da se je v KO DIS Zagreb v letu dni včlanilo 50 nekdanjih izgnancev. Vsi člani so prejeli interno glasilo DIS Vestnik. 29 članov je sodelovalo v zbiranju prispevkov za obnovo grajskih hlevov pri Rajhenburškem gradu, kjer bo muzej o izgnanstvu. Prispevali so 53.500 tolarjev. 12 članov je napisalo svoje spomine za knjigo prič-

vanj, ki bo izšla jesen. Nekateri so napisali tudi pesmi in podarili slike. Za pomoč se je zahvalil predsednici DIS **Ivici Žnidaršič**, ki se je tudi udeležila letnega zboru.

Ivica Žnidaršič je dejala, da se je KO DIS Zagreb v letu dni razvil tako, kot nekatere krajevne organizacije, ki delujejo že desetletje. Pohvalila je prizadevnost celotnega vodstva KO DIS. Zahvalila se je Slovenskemu domu, ker je svoje prostore dal na voljo društvu izgnancev, spomnila pa je tudi, da je Slovenski dom že med 2. svetovno vojno pomagal slovenskim izgancem. Zahvalila se je tudi za denarni prispevek za obnovo grajskih hlevov, prek katerih je šlo v izgnanstvo prek 63 tisoč Slovencev. Za pomoč pri obnovi poslopja, ki je bilo največje zbirno taborišče leta 1941, so zaprosili tudi Evropsko unijo in Ministrstvo za kulturo Slovenije. Muzej bodo skušali obogatiti

tudi s podatki o izgonu drugih narodov, kot so Francozi, Poljaki in Čehi, tako da bi lahko prerasel v Evropski muzej žrtev nacizma in fašizma v letih 1941 - 1945. Povedala je še, da si prizadevajo, da bi slovenski parlament sprejel še zakon o povrnitvi gmotne škode žrtvam vojnega nasilja.

Zbora so se udeležili tudi podpredsednik **Ivan Živič**, predstavniki krajevnih organizacij DIS iz Čateža, Brežic in Artiča ter predsednik in podpredsednik Slovenskega doma, **Darko Šonc** in **Franc Strašek**. V kulturnem programu so sodelovali **Marjan Horn**, ki je obudil spomine na leta izgnanstva in bral svoje pesmi, **Cvetka Matko**, ki je v odsotnosti **Josipa Bobija Marottija** obnovila njegove dogodivščine iz izgnanstva in prebrala pesem, in **Zoran Šonc**, ki je navzočim razgalil srca s prelepim igranjem znanih melodij.

Ana Marić

4. julija leta 1971 je bilo na gradu Rajhenburg v Brestanici veličastno zborovanje slovenskih izgnancev. Tedaj so za spominski dan slovenskih izgnancev razglasili 7. junij. Na ta dan leta 1941 je nemški okupator iz Slovenske Bistrice s prvim transportom začel uresničevati svoj satanski načrt za uničenje slovenskega naroda. Po tistem je bilo takšnih transportov še vsaj 141. Največje zbirno taborišče za izgon Slovencev je bil grad Rajhenburg v Brestanici. Prek njega je odšlo v izgnanstvo 63.000 Slovencev, največ v Nemčijo, kjer je bilo v letih 1941-45 okoli 300 taborišč. Na gradu Rajhenburg so leta 1968 odprli razstavo izgnancev, ki je na dan zborovanja leta 1971 prerasla v Muzej slovenskih izgnancev. Tu je bilo 9. junija leta 1991 ustanovljeno Društvo izgnancev Slovenije. Društvo združuje vse, ki so bili med 2. svetovno vojno izgnani v Nemčijo, na Hrvaško, v Srbijo, Bosno in Hercegovino ali drugam, vsi otroci, ki so bili ukradeni slovenskim staršem, vsi, ki so pobegnili pred izgnanstvom, prav tako pa tudi svojci izgnancev. Društvo izgnancev Slovenije je eno od najbolj množičnih društev; deluje v 85 krajevnih organizacijah v Sloveniji, zunaj slovenskih meja pa še v Zagrebu in na Avstrijskem Koroškem. 60. obletnico konca vojne bodo člani DIS proslavili na zborovanjih, spominskih potovanjih v kraje izgnanstva in pohodu ob nemško-italijanski okupacijski meji ter z obiskom Muzeja novejšje zgodovine na Cekinovem gradu v Ljubljani in drugih proslav v organizaciji Zveze borcev Slovenije. Največja proslava in osrednja prireditev v počastitev 60. obletnice vrnitve iz izgnanstva pa bo 4. junija na gradu Rajhenburg v Brestanici.

Alojz Slavko Kramar

DR. IVAN MIRNIK: ARHEOLOG, NUMIZMATIK, ZNANSTVENIK

Dr. Ivana Mirnika sem srečal na otvoritvi neke razstave. Kot stara znanca sva se po pozdravu spomnila njegovega očeta, Celjana, prof. dr. Mirka Mirnika, znanstvenika na področju kemije, ki je redno obiskoval klubske prostore Naša dežela v zagrebškem Slovenskem domu. Sodeloval je v delu društva kot predavatelj in pisec prispevkov za Novi odmev. Vprašal sem dr. Ivana Mirnika, ali bi kot Slovenec po očetu in kot osebnost, ki se je uveljavil v hrvaški kulturi in znanosti, dal intervju za Novi odmev. Sprejel je povabilo in dogovorila sva se, da se pogovoriva v zagrebškem Arheološkem muzeju, na njegovem delovnem mestu, kjer deluje že tri desetletja. Dogovorjeno - storjeno. Pogovor je potekal v sproščenenem vzdušju.

Opišite, prosim, svoje začetke - svoje šolanje, prvo zaposlitev.

- Rodil sem se 20. novembra leta 1942 v Zagrebu, kjer sem tudi končal osnovno šolo in gimnazijo. Po maturi sem se odločil za študij arheologije na Filozofski fakulteti zagrebške Univerze. Diplomiral sem julija leta 1969 iz enopredmetne arheologije. Takoj po diplomi sem dobil delo arheologa-konzervatorja v Republiškem zavodu za varstvo kulturnih spomenikov. V tem obdobju sem opravil strokovni izpit na oddelku za numizmatiko zagrebškega Arheološkega muzeja, kjer sem od aprila leta 1973 tudi zaposlen.

Kot arheolog ste znanje izpopolnjevali na podiplomskem študiju, tudi na tujem.

- Magistriral sem po podiplomskem študiju bibliotekarstva, dokumentaristike, znanosti in muzeologije, in sicer s temo Tradicija numizmatičnega raziskovanja na Hrvaške. Leta 1971 sem se izobraževal na Madžarskem, v študijskem letu 1974/75 pa v Londonu, v Britanskem muzeju in na Arheološkem inštitutu londonske Univerze. Na tem inštitutu sem si leta 1978 pridobil naziv doktorja filozofije (zgodovinske znanosti), in sicer z doktorsko disertacijo Zakladi kovancev v Jugoslaviji. Njen del je bil objavljen v Oxfordu. Doktorsko disertacijo sem nostrificiral na Filozofski fakulteti v Zagrebu.

In kako se je nadaljevala vaša znanstvena pot?

- Leta 1972 sem pridobil naziv muzejskega svetnika, leta 1979 sem bil kot znanstveni sodelavec vpisan v register znanstvenih delavcev, pozneje sem postal znanstveni svetnik in od leta 1984 sem vpisan v register znanstvenih raziskovalcev. Nazive sem si pridobil z raziskovalnim delom, tudi z izkopavanji na terenu. Raziskoval sem Kaptol pri Požegi, Jasmino Sredo na Cresu, Velo Groto na Lošinju, Danilo Gornje pri Šibeniku, Dioklecijanovo palačo v Splitu, Otok pri Vinkovcu, Štikado pri Otočcu in Gornje Čelo na Koločepu, v tujini pa Vindoniso v Švici in Berbourg v Luksemburgu.

In kakšno je vaše delo v Arheološkem muzeju?

- Delujem na oddelku za numizmatiko, kjer velika numizmatična zbirka šteje kar 26.900 vzorcev denarja, medalj, bankovcev in podobnih predmetov. Zadolžen sem za zbirko bizantinskega denarja ter za denar srednje-

Naša družina Mirnik - Mirnikov pa je v Sloveniji veliko - se je naselila v lepo staro hišo v Celju, "Zum Postmichel" v Zavodni ulici št. 2 (danes Teharska). Vrt je bil vedno prekrasno urejen. Za to je skrbela očetova mati. Hiša je po smrti očetovih sester prešla v tuje roke. Med vojno so Nemci na bregu za hišo postavili bunker. Leta 1941 je bila cela rodbina izgnana iz Celja. Del sorodnikov je našel zavetišče v Metliki, dve teti sta se zatekli v Smederevo in Užice. Po propadu nacizma so se vsi srečno vrnili v svojo družinsko hišo, ki je bila naseljena s koloniziranimi Nemci in orošana. Dobro se spomnim proslav velike noči v Celju z butarami in tradicionalnimi jedi. V Celju sem prepisoval svoj doktorat na matrice. Moja prva "arheološka" izkopavanja so bila na Celjskem starem gradu, kje sem kot otrok zbral precej ostankov srednjeveške keramike in jih ponosno prinesel domov. Nisem edini Ivan Mirnik. En moj soimenjak, verjetno kak sorodnik, od leta 1941 počiva na starem (slovenskem) celjskem pokopališču. Drugi Ivan Mirnik je danes direktor Zavarovalnice Triglav v Celju. *I.M.*

ga in novega veka. Zbirke sistematično urejamo, obdelujemo, ocenjujemo in vrednotimo, predstavljamo javnosti in jih dopolnjujemo. Veliko predmetov nam podarijo, nekatere odkupimo.

Svoje izsledke, dognanja in izkušnje ste zagotovo tudi zapisali.

- Sem avtor prek 300 znanstvenih in strokovnih del z različno tematiko: o arheologiji, numizmatiki, zgodovini, varovanju spomenikov in podobno. Dve knjigi sta izšli na tujem, ena na Hrvaškem. V časopisih sem objavil prek 50 prispevkov.

Verjetno pišete tudi za muzejski časopis in sodelujete v društvu arheologov.

- Arheološki muzej izdaja znanstveni časopis z naslovom Vjesnik Arheološkega muzeja v Zagrebu. Po 2. svetovni vojni je izšlo 37 zvezkov. Ta časopis se lahko pohvali z dolgo tradicijo, saj je neposredni naslednik časopisa "Arhiv za povjestnicu jugoslavensku", ki ga je začel izdajati Ivan pl. Kukuljević Sakcinski, kot glasilo "Društva za povjestnicu jugoslavensku". Pozneje se je to društvo preimenovalo v Hrvaško arheološko društvo, časopis pa v Vjesnik Hrvaškega arheološkega društva. Pod tem imenom je časopis izhajal do konca 2. svetovne vojne. Že celo vrsto let pišem za ta časopis, hkrati pa sem tudi njegov tehnični urednik.

Imate kaj stikov s slovensko arheologijo? Vemo, da je slovenska arheologinja Darja Pirkmajer častna članica Hrvaškega arheološkega društva.

- Naši stiki s slovenskimi arheologi so odlični in tesni. Ne pozabimo da je v Arheološkem muzeju v Zagrebu dolga leta deloval sloviti slovenski arheolog **Josip Klemenc**, raziskovalec Šempetra. Naša prijateljica sta bila pokojna **Tone Knez** iz Novega mesta in **Peter Petru** iz Ljubljane, starejši kolegi pa so tesno sodelovali z Jaroslavom in **Ano Šašel**, **Josipom Klemencem** in **Francetom Staretom**. Osebo najbolj sodelujem s **Petrom Kosom**, direktorjem Narodnega muzeja v Ljubljani ter s kolegoma **Alenko Miškec** in **Andrejem Šemrovom**. Naš ddelek že več let uspešno uporablja odlični računalniški program NUMIZ, ki ga je izdelal numizmatični kabinet ljubljanskega muzeja.

Pogovor z dr. Ivanom Mirnikom se je končal v prisrčnem ozračju. Zajezel sem mu uspešno nadaljnje delo, ki je pomembno za Hrvaško, nam pa v ponos, saj je slovenskega rodu.

Silvin Jerman

KAJ JE NOVEGA V SLOVENSKO-HRVAŠKIH ODNOSIH?

Grda Slovenija

ZAGREB - Hrvaški mediji so v začetku marca predstavili nova odprta vprašanja med državama z ocenami, da je zanje (dvojno obdavčevanje, avtoprevozniška vojna in hrvaška živila na opozorilnih seznamih EU) večinoma kriva Slovenija. Večernji list je opozoril, da so se hrvaški izdelki letos kar trikrat pojavili na opozorilnih seznamih nevarnih prehrabnih izdelkov, ki jih objavlja Unija, vse tri pa je prijavila Slovenija. O tako imenovani avtoprevozniški vojni pa so hrvaški mediji v veliki večini zamolčali informacijo, da je Slovenija po oceni bruseljskega generalnega direktorata za transport in energijo pri izvajanju evropske carinske uredbe ravnala pravilno, ko je omejila prevoz blaga za prevoznike iz tretjih držav, med njimi Hrvaške, v carinskem območju EU. Ravnanje Hrvaške, ki je podoben ukrep uvedla proti Sloveniji, so označili za enostransko. O zapletih je pisal tudi Jutarnji list, ki je opozoril, da Slovenija in Hrvaška še vedno nimata sporazuma o izogibanju dvojnemu obdavčevanju, zaradi česa naj bi imelo težave več tisoč upokojencev od januarja letos, ko je v Sloveniji začela veljati nova davčna zakonodaja. V povprečju namreč prejemajo 20 odstotkov nižje pokojnine. Ta hrvaški časnik piše, da so se pogajanja med državama začela že leta 1999, a da je Ljubljana zahtevala preložitve, ki traja že več kot pet let. Časnik je zamolčal podatke slovenske strani, da je sporazumevanje ustavila hrvaška stran, saj je v sporazum hotela vnesti za Slovenijo nesprejemljive določbe, ki bi prejudicirale potek državne meje.

Tajna diplomacija

BOVEC - Je običajno, da se premiera Slovenije in Hrvaške, **Janez Janša** in **Ivo Sanader**, veliko

krat nenapovedano srečujeta, so se spraševali slovenski mediji. Zakaj sta se tajno srečala v Bovcu, denimo, če vemo, da v meddržavnih odnosih zdaj ni hudo vročega problema, razen seveda tistih, ki se vlečejo že več kot petnajst let? Na slovenski strani so nenavadne okoliščine pojasnili z besedami, da gre za običajno diplomatsko prakso in za nadaljevanje srečanja v Mokričah, niso pa hoteli pojasniti, zakaj konkretno sta se premiera srečala in zakaj tako. Srečala naj bi se zaradi Hrvaškega vstopanja v EU, drugi razlog srečanja po neuradnih informacijah je tičal na slovenski strani. Ker se na Hrvaškem že kaže težnja po zaostrovanju odnosov s Slovenijo, ki je običajna, kadar je Hrvaška v težavah, sta se premiera menda dogovorila o nekakšnem statusu quo, saj Sloveniji zdaj ne bi ustrezalo odprtje še tretje fronte - po Avstriji in Italiji.

Na kosilo v Šekoranjo

BIZELJSKO - Marca sta se v gostilni Šekoranja v neuradnem in prijateljskem ozračju srečala predsednika Slovenije in Hrvaške, **Janez Drnovšek** in **Stjepan Mesić**. Srečanje je minilo brez preseñenjenj ali pomembnejših sklepov; predsednika sta poudarila, da je bil namen zgolj pogovor o omenjenih temah v posebnem trenutku, povezanem s hrvaškim vstopanjem v EU. Predsednika sta poudarila, da se želita še enkrat v neuradnem in prijateljskem ozračju kot dobra poznavalca predzgodovine in ozadja odnosov in sedanjih političnih razmer pogovoriti tudi o odprtih dvostranskih vprašanjih, s tem pa morebiti ustvariti možnosti, da se v bližnji prihodnosti najdejo

rešitve. Na vprašanje o sporazumu Drnovšek-Račan je slovenski predsednik odgovoril, da so izpolnjeni pogoji, da se mirno in neobremenjeno še enkrat skuša doseči dvostranski dogovor, tudi s popravki pri dosedanjih rešitvah, če to ne bo mogoče, pa s posredovanjem tretjega, bodisi arbitražne bodisi sodne pomoči.

Ugasnite to pošast!

ZAGREB - Po dvakratni zaporedni ustavitvi krške nuklearke, in ko je postalo znano, katere slovenske občine so pripravljene skladiščiti radioaktivne odpadke, so nekateri hrvaški mediji zagnali pravo paniko. Začelo se je z zapisi v tabloidu 24 sata, kjer so celotno naslovnico namenili NEK in dogajanje pospremili z velikim naslovom Ugasnite to pošast. Nadaljevalo se je čez vikend, ko je Večernji list izšel z naslovnico Preplah! Nuklearni odpad ob naši meji; ekološka katastrofa grozi Hrvaški.

Bolj kot ustavljanje NEK je novinarje razburila informacija, da večina občin, ki so pripravljene sprejeti nizko- in srednjeradioaktivne odpadke, meji na Hrvaško (Krško, Brežice, Zavrč, Velika Polana) ali pa je v njeni bližini. Vladimir Lokner iz hrvaške agencije za posebne odpadke je opozoril, da bi bilo skladiščenje teh odpadkov v Sloveniji najbolj neugodno za Hrvaško. Ko bodo Slovenci končali odlagališča, bodo Hrvaški predlagali aneks k pogodbi, da bi prevzeli še hrvaško polovico odpadkov. Uskladiščili bi jih blizu Krškega, ki je na najslabši možni lokaciji 15 kilometrov od Zagreba. Hrvaška bi tako pomagala slovenskemu gospodarstvu, ker bi financirala gradnjo odlagališč in občinam plačala rento, odpad pa bi bil še vedno blizu Zagreba. V Vjesniku pa so se vprašali, ali dve zaporedni ustavitvi vendarle ne nakazujeta, da JEK

po 22 letih obratovanja le ni v tako dobrem stanju, kot se skuša prikazati.

Ivo in Janez in obe vladi

ZAGREB, LJUBLJANA - Premiera obeh držav, **Janez Janša** in **Ivo Sanader**, sta se maja, če karikiramo, srečevala skoraj že vsak dan. Vsakokrat naj bi bila tema pogovor ista: priprave na junijsko skupno sejo obeh vlad. Mnogi pa se sprašujejo, ali je seja, na kateri naj bi podpisali sporazum o izogibanju incidentov in o izogibanju dvojnemu obdavčevanju ter mimogrede potrdili še skupno zgodovinsko komisijo, sploh smiselna. Vladi, da bi ubranili smiselnost take seje, že nekaj mesecev zavračujeta s sprejemanjem teh dveh dokumentov; zaradi večmesečnega odlašanja s sporazumom o izogibanju obdavčevanju so hrvaškim upokojencem, ki prejemajo pokojnine iz Slovenije, vzeli še nekaj dodatnih sto kun, čakanje z drugim sporazumom pa je prineslo tudi obračun o nepomembnem splavu na Muri, spor o radioaktivnih odpadkih in incidente v Piranskem zalivu. Pos-

tavilo se je tudi vprašanje, zakaj sploh ustanavljati zgodovinsko komisijo, saj je njen sklep že danes jasan: odnosi med državama so bili, kljub manjšim zapletom, vselej zelo dobri. Tak sklep napoveduje tudi predsednik hrvaškega dela skupne komisije, zgodovinar **Dušan Bilandžić**: "Glede tega vprašanja imam apriorno stališče: nikjer v Evropi ni dveh sosednjih držav, ki bi imeli manj sporov kot Slovenija in Hrvaška."

Vojna na Muri

HOTIZA - Nerešeno vprašanje meje je povzročilo nov zaplet, tokrat na Muri. Ker naj bi bil slovenski brod, ki je povezoval državi, nevaren, ga je Hrvaška izločila iz prometa. V Portorožu sta se premiera strinjala, da bodo, ko

bosta državi zgradili skupni most, ti problemi odpravljani. Primer pa je zapletlo dejstvo, da Hrvaška svoj most že gradi, vendar pa gradnja poteka na hrvaškem ozemlju. Po dogovoru premierov bo zgrajen dodaten most, kje točno bo stal, pa se še dogovarjajo. Slovensko zunanje ministrstvo je ocenilo, da bi ga lahko gradili kakšnih 300 metrov od kraja, kjer je Hrvaška z napisom začela priprave na gradnjo, saj je tam meja med državama za obe strani nesporno določena, rešitev bi zadovoljila potrebe tamkajšnjega prebivalstva. V Piranskem zalivu se je od marca do junija sicer zgodilo nekaj manjših ribiških incidentov.

Za mejo le še dve leti

ZAGREB - Nerešeni problemi med državama ne smejo ovirati vstopanja Hrvaške v EU, sta se maja v Zagrebu strinjala predsednik **DZ France Cukjati** in predsednik sabora **Vladimir Šeks**. Cu-

kjati je šel še nekoliko dlje in dejal, da so nekateri problemi taki, da jih bo treba sorazmerno hitro rešiti. To je problem meja, saj bomo imeli med državama čez dve leti schengensko mejo, je dejal predsednik DS, "do takrat pa morajo biti ti problemi povsem jasni, razčiščeni." Takšna izjava je bila manjše presenečenje, saj slovenski politiki ne govorijo o časovnih rokih za odpravljanje najpomembnejših problemov med državama. Načela pa je vprašanje, ali sta obe državi, prva zaradi vzpostavljanja schengenske meje in druga zaradi vstopanja v Unijo, pod nekakšnim pritiskom, da ta problem čim prej uredita. Cukjati in Šeks sta se strinjala, da teh problemov ni dobro obravnavati pod pritiskom vstopanja Hrvaške v EU, temveč v res dobrih prijateljskih medsebojnih pogovorih in odnosih.

Rok Kajzer

SLOVENIJA V ZADNJIH MESECIH

Ministrska ekipa s premierom **Janezom Janšo** je v zadnjih treh mesecih za svoja zasedanja izbrala različne lokacije po Sloveniji. Najprej so obiskali Pomurje, najmanj razvito regijo, nato so zasedali v Piranu, nazadnje pa še v Mariboru. Pogovarjali so se s predstavniki lokalnih oblasti in sklenili različne dogovore, pomembne za razvoj posamezne regije. Kakšni bodo rezultati, bo preverljivo ob koncu njihovega mandata, je sam Janša izjavil ob obisku vladne ekipe v Murski Soboti. Janša je "regionalni pristop" uporabil tudi pri operaciji kile, saj so poseg namesto v Ljubljani opravili v Mariboru. Precej prahu med poslanci, pa tudi v širši javnosti, je dvignil predlog novega zakona o RTV Slovenija. Državni zbor se je razdelil na dva pola: koalicija SDS, NSi, SLS, DeSUS, pa tudi poslanci SNS vztrajajo, da je enajst let star zakon o RTV neustrezen in slab, v LDS in SD pa trdijo, da želi vlada politično podrediti in poddržaviti javni zavod. Predlagatelj, minister Vasko Simoniti, predlog zagovarja z argumenti, da bo zavod RTVS deloval z

boljšimi programi v javnem interesu, ki bodo od slika v družbene pluralnosti in da bosta avtonomija in novinarska avtonomija zagotovljeni. Proti takšnemu predlogu so tudi v Društvu novinarjev Slovenije, zoper so tudi medijski strokovnjaki. Kot nevarno so dogajanje ocenili tudi v mednarodnih novinarskih združenjih, da gre za politično podrejanje nacionalke pa so ocenili tudi drugi evropski medijski strokovnjaki. Kljub nasprotovanjem, je koalicija odločila, da gre predlog zakona v postopek sprejemanja. Kot edini prijavljeni na razpis za generalno državno tožilko, so poslanci **Barbari Brezigar**, ki je bila v vladi **Andreja Bajuka** leta 2000 pravosodna ministrica, potrdili šestletni mandat. V LDS ob sprejemanju niso pozabili omeniti, da je Brezigarjeva ustoličila razpitega tožilca **Mirana Železnika**, v katerega omari so našli 377 nerešenih spisov. Železnik se je, še preden bi ga disciplinsko obravnavali, umaknil med odvetnike. Minister **Lovro Šturm** pa je začel "pometati" med notarji. Ljubljan-

ski notar **Boris Lepša**, vpleten v afero Orion, v kateri je sklenil 1056 notarskih zapisov od 1300 overjenih listin, je prostovoljno prenehal opravljati notarsko službo in s tem prehitel Šturma, ki bi mu rad odvzel licenco. Ob njo naj bi bil tudi mariborski notar **Tomislav Ajdič**, vpleten v afero Satex. Ustavno sodišče je sredi maja odločilo, da bodo v skladu z zakonom o trgovini (in odpiralnim časom) od 1. januarja 2006 trgovine lahko odprte ob nedeljah in praznikih le deset dni na leto, kar so z referendumom izglasovali volivci. Največji trgovski podjetnik Mercator je že zagro-

zil z zmanjšanjem prodaje in odpuščanjem trgovk. Sredi maja so potekali kongresi kar treh političnih strank. Medtem ko na čelu SDS ostaja Janez Janša in bo predsednik SNS še naprej **Zmago Jelinčič**, pa je v vrhu Desusa prišlo so sprememb. Dosedanji predsednik **Anton Rous** je mesto prepustil ministru za obrambo **Karlu Erjavcu**, za katerega se je izvedelo, da je še zmeraj član LDS. Erjavec je dejal, da se je v LDS res včlanil, a ni plačeval članarine, zato je menil, da so ga že izbrisali iz svojih evidenc. Potem ko so se pomirile debate ob državnem prazniku dneva upora proti okupatorju, pa proslava ob ustanovitvi prve vlade v Ajdovščini, ki zmeraj na dan privlečejo tudi medsebojna obtoževanja o dogodkih med in po NOB, je policija konec maja ovadila 86-letnega **Mitjo Ribičiča**, nekdanjega visokega funkcionarja, po vojni drugega človeka Ozne za Slovenijo, zaradi genocida, saj naj bi bil sokriv za smrt 234 ljudi. Kriminalist **Pavle Jamnik** je po štirih letih policijske akcije Sprava v Arhivu Slovenije našel dokument, ki dokazuje povezavo med civilnimi žrtvami pobojev in Ribičičem. Vlada Janeza Janše po rezultatih majskega Politbarometra še vedno uživa stabilno podporo - podpira jo 57 odstotkov vprašanih, ne podpira pa 29 odstotkov državljanov. Med političnimi strankami je na prvem mestu Janševa, sicer največja vladna stranka, SDS s 34 odstotki podpore, na drugem mestu je največja opozicijska stranka LDS z 11 odstotki, sledijo socialni demokrati s sedmimi odstotki, SNS s štirimi odstotki, po dva odstotka pa imajo NSi, SLS in DeSUS. Spremembam zakona o RTVS državljanji niso naklonjeni. Večina jih meni, da bo zakon povečal vpliv politike na RTVS, zato ga večina tistih, ki predlog pozna, ne podpira. Kar zadeva delovanje osrednjih državnih ustanov, so vprašani najbolje ocenili delo predsednika republike **Janeza Drnovška**. (rk)

IVAN STOŽIR: FIZIK, METEOROLOG IN IZUMITELJ

Meteorološka postaja na Griču je začela delovati 1. decembra leta 1861. Ta datum šteje mo za začetek hrvaške meteorologije. Že od prvega dne je bil upravitelj meteorološke postaje Ivan Stožir, ki je bil tudi pobudnik njene ustanovitve. To delo je opravljal tri desetletja.

Ivan Stožir se je rodil 12. aprila leta 1834 v Celju. Tehniko je študiral v Gradcu in na Dunaju, matematiko in fiziko pa na filozofski fakulteti v Zagrebu, kjer je pozneje poučeval fiziko na kraljevski višji realki, se dokazoval kot znanstvenik in izumitelj ter se vpisal v zgodovino hrvaške meteorologije. Umrl je v 74 letu življenja, 12. februarja leta 1908. Le nekaj mesecev pred smrtjo je iz Celja pisal prijateljem v Zagrebu in jim zagotovil, da se pogosto spominja zagrebških časov. "V časopisih berem, da tudi v Zagrebu ni več prave vročine. Tudi tukaj v Celju so noči postale hladne, čez dan pa se voda toliko segreje, da se lahko kopam v Savinji pri temperature vode 20 stopinj," je septembra leta 1907 zapisal Stožir.

Od meteorološke postaje do observatorija

Ivana Stožirja je za upravitelja meteorološke postaje Grič imenoval **Josip Torbar**, upravitelj kraljevske višje realke v Zagrebu. Stožir je bil namreč na realki profesor fizike. Ko je postal odgovoren za spremljanje vremensko-meteoroloških dogajanj v Zagrebu, se profesorskemu delu ni odrekal in na realki je ostal tudi redno zaposlen. Dvojno delo je opravljal vse do upokojitve leta 1891. Občasno so mu pri delu na meteorološki postaji na Griču pomagali dijaki višjih razredov realke, vendar le tisti, ki so v šoli dosegali odličen uspeh. Na meteorološki postaji je Stožir nadzoroval točnost merjenja in zapisovanja vremenskih dogajanj ter opravljal vsa administrativna dela. Delovne naloge si je določal kar sam, sprejel pa je tudi vse pobude od zunaj; leta 1865, denimo, je na prošnjo osrednjega meteorološkega zavoda na Dunaju začel podatke iz Zagreba redno pošiljati na Dunaj. Vsakodnevne brzojavke so vsebovale podatke o zračnem pritisku, temperaturi in

vlagi zraka, videzu neba, količini padavin in vremenskih pojavih v preteklih 24 urah. Za to delo ni prejemal nobenega denarnega nadomestila, le stroške za brzojavke so mu povrnili. Z vztrajnim prizadevanjem mu je uspelo, da so meteorološko postajo na Griču postopno opremili z najsodobnejšimi instrumenti za merjenje vrednosti zraka. 1. januarja leta 1880 so dobili autograf za neprekinjeno merjenje in opazovanje temperature in tlaka zraka, smeri in hitrosti vetra. Tako opremljeno postajo so povzdignili v meteorološki observatorij kraljevske velike realke v Zagrebu. Profesor Stožir pa se je vse bolj zavedal, da opazovanje vremenskih razmer na enem kraju, v enem prostoru in enem okolju ni dovolj za razumevanje atmosferskih odgajanj. Takšno razmišljanje je privedlo do ustanovitve nove postaje: leta 1888 so prav na njegovo pobudo odprli meteorološko postajo na Medvednici, v planinski koči približno 100 me-

trov pod najvišjim vrhom Sljemena. Tudi tu so enako kot na Griču - vse pomembne vremenske podatke merili in zapisovali trikrat na dan: ob 7., 12. in 21. uri. Ivan Stožir je prvi uvedel merjenje ozona v zraku, kar je zlasti zanimivo danes, ko se veliko govori o ozonski luknji, t.j. zmanjšani vsebnosti ozona v atmosferi zaradi onesnaženja. Ivan Stožir je že takrat svet opozoril na dramatičnost in pogubnost tega procesa in nujnost ukrepanja. V observatoriju so vrednost ozona merili dvakrat na dan. Pri merjenju so uporabljali posebne papirnate trakove, premazane z jodom. Jod je namreč občutljiv na vsebino ozona v zraku. Vrednost ozona so določali z lestvico od 0 do 10, kar je zagotavljalo večjo preglednost in primerljivost podatkov, kot pa številčni prikaz.

Profesorju Stožirju so se kljub resnim obzornostim v Zagrebu porajale vedno nove zamisli. Želel si je, da bi meteorološka merjenja opravljali tudi drugod na Hrvaškem. In dosegel je ustanovitve meteoroloških postaj v Petrinji in Lepoglavi.

Priljubljen predavatelj fizike

Profesor Stožir je bil spoštovan in priljubljen predavatelj fizike. Na realki je sodil med tiste maloštevilne profesorje, ki so v učni proces uvajali najsodobnejše pedagoške metode.

Za dijake je spisal dva učbenika fizike, ki sta pozneje doživela več ponatisov. Svojega predmeta ni podajal zgolj teoretično, s predavanji. Skupaj z dijaki je v kabinetu pripravljala poskuse. Ta način dela je v tistem času pritegnil nemalo pozornosti. Sodeloval je tudi v prevajanju tujih znanstvenih del v hrvaščino, kar je bilo pionirsko delo. Do sredine 19. stoletja je bila namreč na Hrvaškem uradno v uporabi le nemščina. Na realki so leta 1864 za prevajanje ustanovili kar poseben odbor.

Profesor Stožir je bil zadolžen za prevode del iz fizike, matematike, strojepisja, opisnega merjenja, gradbeništva in risanja. Opazili in cenili so ga tudi na tujem. Avstrijski meteorolog, najbolj slaven klimatolog v tedanji Evropi **Julius Hann** (1839-1921) se je v mednarodnem časopisu *Meteorologische Zeitschrift* leta 1891

Skupščina mesta Zagreba je 4. oktobra leta 1994 na 14. seji sprejela sklep, s katerim je ulico Zelengorska poljana v Trnju preimenovala v ulico Ivana Stožirja in se tako oddolžila spomenu na meteorologa in seizmologa slovenskega rodu. Sklep je bil objavljen v Uradnem glasniku mesta Zagreb št. 11/94.

Na kraju, kjer je 1. decembra leta 1861 začela delovati meteorološka postaja in kjer je še danes državni hidrometeorološki zavod, so nekoč stali kapucinski samostan, cerkev, pokopališče in vrt. Ko je avstrijski cesar leta 1788 prepovedal kapucinski red, so objekti začeli propadati. Celotno zemljišče je kupil plemič **Ljudevit Jelačić**, profesor na zagrebški akademiji. Dal je porušiti ostanke samostana in zgraditi palačo, ki je takrat veljala za okras Zagreba. Jelačićeva palača je leta 1857 kupila mestna občina in vanjo namestila novoustanovljeno realno gimnazijo. Upravitelj kraljevske višje realke je bil **Josip Torbar**, ki je postal predsednik Jugoslovanske akademije znanosti in umetnosti. Upravitelj Josip Torbar je dovolil, da so v prostorih realke ustanovili meteorološko postajo, in sicer v prvem nadstropju severnega krila stavbe, kjer je imel svoj kabinet profesor Stožir. Stavbo so pozneje večkrat prenovili, vsakokrat pa so preselili tudi meteorološko postajo. Termometrijska hišica je nazadnje svoj prostor dobila na na oknu prvega nadstropja južnega krila stavbe, na njegovem severnem delu, kjer stoji še danes. Po tem se Zagreb loči od drugih krajev, kjer termometrijske hišice - v skladu z uveljavljenimi pravili - stojijo na odprtem prostoru, oddaljene od drugih stavb in s termometri v višini 2 metrov od tal.

Ivanu Stožirju najtopleje zahvalil in mu izrekel veliko priznanje za njegovo dolgoletno meteorološko delo in za znanstveni prispevek na področju zbiranja, obdelave in širjenja vremenskih podatkov.

Izumiteljski in inovativni um

Le malokdo ve, kdo je postavil prvo električno svetilko v Zagrebu. To je bil prav Stožir! Januarja leta 1877 je izdelal električno baterijo, jo povezal z žarnico in to svetilno napravo postavil na vogalu Ilice in Gundulićeve ulice. Snop svetlobe je usmeril proti Glasbenemu zavodu. To je bil njegov prispevek v čast proslave tedanjega Hrvaškega sokola, bil je njegov starešina in častni član. Ker je bil med redkimi, ki so se razumeli v električne naprave, so ga številni Zagrebčani prosili za pomoč. V Hrvaškem narodnem gledališču je velikokrat upravljal z rasvetljavo na predstavah.

Še en zanimiv podatek, ki priča o Stožirjevi inovativnosti. Škotski meteorolog **A. Buchan** je leta 1869 primerjal podatke o zračnem pritisku v Zagrebu, Trstu in na Dunaju, pri tem pa ugotovil, da nadmorska višina meteorološke postaje na Griču napačno izračunana. Takšna

napaka pa bi lahko izkrivila podatke o zračnem pritisku, saj se pritisk v najnižjem delu atmosfere na vsakih 8 metrov višine spremeni za približno en hektopaskal. Buchanova ugotovitev je Stožirja vznemirila, zato je leto dni pozneje sam opravil merjenje nadmorske višine meteorološke postaje na Griču, in sicer na podlagi že določene višine Južne železnice (današnji "Zapadni kolodvor" v Zarebu). Z ugotovitvami pa ni bil zadovoljen; želel je, da merjenje opravijo pravi strokovnjaki. Priložnost se je pojavila leta 1879, ko je vojno-geografski inštitut na Dunaju izvajal niveliranje južnega področja Avstro-Ogrske. Na prošnjo Ivana Stožirja so natančno izmerili tudi nadmorsko višino observatorija na Griču. Skrivnostna številka 158,4886, ki jo še danes vidimo na pročelju observatorija oz. današnjega sedeža državnega hidrometeorološkega zavoda, je prav to: točna nadmorska višina.

Stožirja so zanimali tudi potresi, zlasti zato, ker so jih Zagrebčani občutili več, kot jih je bilo izmerjenih. Sam je izdelal seizmoskop, ki ga je namestil v svoj fizikalni kabinet. To je bilo 120 cm dolgo koničasto nihalo, ki je na površju pepela beležilo nihanje tal ob potresih. Ivan Stožir je bil torej med prvimi seizmologi.

Ivan Stožir je ustanovil tudi službo za natančnost časa - označevanje poldneva. Še danes Zagrebčanom natančno uro točno opoldne oznani gromki pok z griškega kanona.

Pod njegovim nadzorom so leta 1884 na Zrinjčevcu postavili meteorološki stolp, ki kaže podatke o vremenu v Zagrebu. Zagrebčanom se je stolp takoj priljubil, tudi šalili so se na njegov račun, češ da na vsaki strani ponuja različno vreme in je vsakomur prepuščeno, da si kar sam izbere tisto prognozo, ki mu ustreza.

Ko je Stožir odhajal v pokoj, se mu je novi upravitelj meteorološkega observatorija **Andrija Mohorovičić** zahvalil s spoštljivimi, a preprostimi besedami: na dosežke Ivana Stožirja sta lahko ponosna on sam in vsa domovina.

Po besedilu **Milana Sijerkovića** "Hrvatski vremenari" povzel

Franc Strašek

SLOVENSKO DRUŠTVO V KARLOVCU PRED 2. SVETOVNO VOJNO

Če ne bi bilo 2. svetovne vojne, bi letos verjetno slavili 75-letnico delovanja karlovškega slovenskega društva.

Nekega spomladanskega dne leta 1930 je v gostilni pri Tik-taku restavracije Union, od koder se je pogosto razlegalo slovensko petje, nekdo v družbi predlagal, da bi ustanovili slovensko društvo. Predlog se je začel uresničevati avgusta istega leta. V gostilni, ki je bila v lasti Slovenca **Podvinca**, lastnika tovarne usnja, so sedeli ustanovitelji društva **Edvard Kampare**, **Alojz Lauš**, **Polde Alegro**, **Rudolf Svetel**, **Anton Avsec**, **Milan Pigan**, oče in sin **Držolja**, brata **Zupan** s sestro **Malči**, **Franc Blejc** in **Drago Cigoj**. To je bil ustanovni občni zbor. Društvo so poimenovali Triglav, za prvega predsednika so izvolili Alojza Lauša,

za tajnika pa Draga Cigoja. Prva finančna sredstva so bila mesečna članarina, ki je znašala pet dinarjev, in donacijska pomoč **Julija Jakila**, **Janka Krefla** in Podvinca. Iz prostovoljnih prispevkov so dali izdelati izkaznice in značke društva ter društveni grb s Triglavom v ozadju.

Imeli so društvene prostore, kjer so odprli knjižnico in čitalnico s slovenskimi časopisi, revijami in knjigami. Tu so se zbirali igralci šaha, pevci in tisti, ki so se ukvarjali z glasbo. Ker so bili prostori majhni, so pevci hodili na vaje v gostilno pri Urhu. Lastnik jim je dal v uporabo zadnjo sobo gostilne in jim posodil pianino. Začelo se je s kvintetom, ki je prerasel

v oktet, in zelo hitro je začel delovati tudi pevski zbor s 75 pevkami in pevci. Jeseni istega leta so članice in člani Triglava že uspešno organizirali prvi koncert slovenskih pesmi v Karlovcu. Uspeh je bil tolikšen, da so kmalu gostovali tudi v okolici Karlovca in po Sloveniji.

Ustanovili so tudi kvintet Šramel in godbo na pihala ter organizirali plesno šolo. Društveno življenje je bilo zelo živahno, posvečeno predvsem prosvetnemu in kulturno-umetniškemu delovanju.

Tri leta pozneje, leta 1933, so v Karlovcu ustanovili migrantsko društvo Istra-Trst-Gorica - I.T.G., ki je pomagalo emigrantom iz Italije. Društvo je revnejšim članom pomagalo iskati zaposlitev. Tisim, ki jim je bil Karlovec le prehodna postaja, so zagotovili kosilo in večerjo v restavraciji Union, v društvenih prostorih pa so imeli sobo s štirimi posteljami za prenočišče. Da bi zbrali potrebna denarna sredstva, sta pevski zbor in dramski odsek prirejala koncerte in dramske predstave.

Obe društvi sta prenehali delovati ob začetku 2. svetovne vojne.

Triglav je izgubil dva predsednika. Janko Krefl je bil žrtva Jasenovca, zadnjega predsednika Antona Avsca so ubili ustaši. Ob grobu Antona Avsca je poslednji pel Triglavski kvintet. Simboličen konec karlovškega slovenskega društva Triglav.

Po Spominski knjigi iz leta 1960 povzel

Silvin Jerman

KULTURNA DOGAJANJA

PREMIERA VERDIJEVE OPERE

- 27. februarja je bila v operi HNK Split premiera Verdijeve opere Luisa Miller. To je bila v pravem pomenu besede veličastna premierna izvedba, praznik za oči in ušesa. Pritegnila je z izraznostjo vseh, ki so sodelovali pri uresničitvi tega ogromnega glasbeno-scenskega projekta. Dirigent je bil **Ivo Lipanović**, režiser pa **Peter**

Selem. V naslovni vlogi je briljirala slavna **Svetka Vassileva**, slovenski tenorist **Branko Robinšak** pa se je v vlogi Rodolfa dokazal kot dostojen partner, posebno v vokalni domeni.

ŠESTI FESTIVAL ŠTUDENTSKEGA GLEDALIŠČA

- Od 7. do 12. marca je bil v Zagrebu Šesti festival študentskega gledališča. To je del mednarodnega projekta izmenjave kulturnih informacij, ki jih ustvarjajo Hrvaška, Slovenija, BiH, Srbija in

Črna Gora, Velika Britanija, Belgija in Francija. Festival želi uveljaviti kreativno ustvarjanje mladih, splesti mrežo sodelovanja med študentskimi gledališkimi skupinami ter prispevati k dobrim gledališkim odnosom. Na festivalu so se predstavili študenti iz Maribora.

RAZSTAVA RAFAELA PODOBNIKA

- Letošnji Mundial fotofestival v rovinjskem Centru vizualne umetnosti Batana je 15. marca odprl slovenski mojster fotografije iz Nove Gorice dr. **Rafael Podobnik**, nosilec titule "exelent Fiap". Iz svojega velikega opusa je za rovinjsko razstavo pripravil prerez svojih del - od reporterske do konceptualne fotografije. Naredil je izbor iz šestih ciklusov, med katerimi so Naplavine, Sanje fotografa in Skice s potovanja. Podobnik se je doslej predstavljal na 102 samostojnih in 425 skupinskih razstavah, prejel je 127 mednarodnih in domačih priznanj in nagrad.

ČETRTE RAF

- Četrta revija amaterskega filma - RAF se je odvijala od 20. do 26. marca v zagrebškem Centru za kulturo Trešnjevka in književnem klubu Booksa. Zvrstilo se je 180 del iz Hrvaške, BiH, Slovenije, Srbije in Črne Gore, Nizozemske in Avstrije, ki jih je publika lanskega RAF-a izbrala kot najboljše. Iz Slovenije je bil prikazan film Občinski svetovalec o problemih romske skupnosti.

HAENDELOV MESIJA V LISINSKEM

- 25. marca, na veliki petek, je bil v Dvorani Vatroslav Lisinski velikonočni koncert: Mesija, oratorij za soliste, zbor in orkester Georga Friedricha Haendela. Zboru zagrebske Glasbene akademije in Zagrebški filharmoniji je dirigiral maestro **Milan Horvat**, dobitnik nagrade Porin za poseben prispevek k hrvaški glasbeni kulturi za leto 2005. Sodelovali so tudi solisti, in sicer **Otokar Klein**, tenor, **Jože Vidic**, bas iz Ljubljane, **Martina Zadro**, sopran in **Du-bravka Šeparović-Mušović**, alt.

RAZSTAVA IVANA PICELJA

- 3. aprila je bila v Galeriji Klovičevi dvori v Zagrebu odprta

največja razstava del znanega hrvaškega grafika, slikarja in oblikovalca **Ivana Picelja**. Na otvoritvi razstave z naslovom Kristal in ploha so o Piceljevem likovnem opusu govorili ravnateljica in kustosinja Klovičevih dvorov, **Vesna Kusin** in **Biserka Rauter-Plančić**, ter avtorja razstave **Jaša Denegri** iz Beograda in **Stane Bernik** iz Ljubljane. Bernik je poudaril, da je Picelj že v petdesetih letih in v obdobju Exata (eksperimentalni atelje) v grafičnem dizajnu pokazal visoko evropsko kulturo, bil vzor mnogim sodobnikom in posebno prihajajočim generacijam. Bernik je dejal, da ga posebej veseli, ker Picelj ustvarja tudi v starosti osemdesetih let.

ZORAN PREDIN

V OPATIJI

- 9. aprila je v Villi Angiolini v Opatiji nastopil **Zoran Predin**. Sodeč po ritmu zagrebških gostovanj bi se lahko reklo, da kar naprej "dela" na Hrvaškem. Nekdanji šef Lačnega Franza je edini slovenski izvajalec s posebnim statusom pri hrvaški publiki. V

njegovem šestčlanskem ansamblu Adijo pamet, igra tudi nekdanji basist Buldožerjev **Andrej Veble**. Ansambel je uigran do virtuoznosti, vendar Predinu nihče ne more ukrasti showa.

DESDEMONA V HNK OSIJEK

- Temo nezvestobe, ki jo Shakespeare v Othellu v glavnem opazuje iz moškega zornega kota, je ameriška sodobna dramatičarka **Paula Vogel** umestila nekoliko drugače. Drama z naslovom Desdemona je predelava Shakespearjevega dela in v središče postavlja tri ženske like: Desdemono, ki ji je dolgčas, Emilijo, ki je raztrgana med dolžnostjo in hrepenenjem, ter lokalno prostitutko Bianco. V osješkem HNK je predstavo režiral gost iz Slovenije **Rene Mavrin**. Premiera je bila na Komorni sceni 15. aprila.

DIPLOMA, NAGRADA

- V Zagrebu so bile 1. marca na svečanosti v Arheološkem muzeju dodeljene nagrade in diplome Hrvaškega arheološkega društva - HAD za leto 2004. Diplomo častnega člana HAD-a je prejela slovenska arheologinja **Darja Pirkmajer**. Od 29.3. do 3.4. je bil v Mestnem gledališču Žar ptica "Naj, naj, naj festival" z izborom predstav profesionalnih otroških gledališč iz cele Hrvaške. Ob koncu festivala je bilo podeljenih 9 nagrad. Največ zlatih Žar ptic je prejela Palčica - za najboljšo predstavo, za režijo (**Robert Waltl**), za za glavno moško vlogo (**Špiro Guberina**) in za kostimografijo (**Ana Savić-Gecan**).

UMRL PROF. DR. JOSIP JERNEJ

- Znamenit hrvaški italijanist prof. dr. **Josip Jernej** je umrl 20. marca v 96. letu. Rojen je bil leta 1909 v Gorici. 40 let je bil univerzitetni profesor na italijanistiki zagrebske Filozofske fakultete. Ukvarjal se je leksikologijo, leksikografijo, hrvaško-italijanskimi jezikovnimi in kulturnimi vezmi. Najbolj znan je kot avtor Italijanske gramatike, ki je bila leta temeljni slovnični učbenik za hrvaške in italijanske študente. Je

tudi soavtor (z **Mirkom Deano-
vićem**) Hrvaško-italijanskega slo-
varja.

NOVA ŽIŽKOVA ANARHIJA

- 23. marca je bila v knjižnici Bogdana Ogrizovića v Zagrebu predstavljena nova knjiga slovenskega filozofa **Slavoja Žižka** "Irak - sposojeni čajnik". O knjigi, v kateri Žižek razkriva politično in ideološko ozadje napada na Irak, so govorili **Kristijan Vujičić**, **Žarko Paič** in **Mirjana Rakić**. Avtorja so primerjala s **Chomskim**. Žižek za sebe trdi, da je opozicija slovenski oblasti in opoziciji, dokaz njegove nepriljubljenosti v Sloveniji pa je tudi to, da ni bil povabljen na podelitev častnega doktorata ljubljanske univerze Chomskemu. Knjiga je izšla pred šestimi meseci v Veliki Britaniji. Za založbo Ljevak jo je iz angleščine prevedel **Marko Gregorić**.

MESTNI PARKI HRVAŠKE V

19. STOLETJU

- 7. marca je bila v Muzeju Mimara v Zagrebu predstavljena knjiga **Mestni parki Hrvaške v 19. stoletju** - javna parkovna arhitektura hrvaških mest v evropskem kontekstu. Avtorja prekrasne in bogato opremljene knjige sta **Bojana in Mladen Ščitaroci**. Med parkovnimi umetniki in vrtnarji na Hrvaškem v 19. stoletju sta bila dva pomembna Slovenca: **Ciril Jeglič** in **Josip Pekar**.

Ciril Jeglič (1897-1988), vrtnar, pejsažni arhitekt in univerzitetni profesor, je študiral agronomijo na Dunaju in v Zagrebu, kjer je diplomiral leta 1922. V letih 1934-40 je vodil Upravo mestnih nasadov v Zagrebu. Takrat so po

njegovih načrtih obnovili Strossmayerov, Tomislavov in Starčevićev trg. Jeglič je avtor številnih novih parkov v Zagrebu; med najpomembnejšimi je Krešimirov trg, današnji Trg kralja Petra Krešimira IV. (glej Novi odmev št. 5).

Josip Pekar (1837-1911), vrtnar rojen v Mariboru, se je šolal v gradu Schleinitz, v carski in kraljevski vrtnarji v Reichstadtu ter v univerzitetnem vrtu v Pragi. Izpopolnjeval se je v Franciji in Belgiji. Skrbel je za vrtove grofov Brandisa in Vettera ter ministra Tisze, urejal pa je tudi vrtove na svetovni razstavi na Dunaju. V Zagrebu je delal kot mestni vrtnar v letih 1878-92. Najpomembnejša projekta v Zagrebu sta bila parka Josipovac in Zrinjevac. Leta 1890 je izdelal podroben načrt za park Josipovac, s katerim sta Tuškanac in Josipovac povezana v celoto. Preuredil je park Zrinjevac, ki je bil izveden po Siedbeckovem načrtu.

23. GLASBENI BIENALE ZAGREB 2005

- Letošnji glasbeni bienale se je odvijal od 15. do 24. aprila na različnih koncertnih lokacijah v

Zagrebu. V okviru festivala je bila seja Generalne skupščine ISCM-a. Program je bil zastavljen na temo glasba mest, kar pomeni, da je organizacijski odbor v Zagreb pripeljal pomembne orkestre, ansamble

in interprete iz večjih svetovnih mest. Od 274 prijavljenih skladb in projektov je žirija izbral 79 skladb in projektov iz skupaj 37 držav. Slovenijo je predstavljala Simfonični orkester Slovenske radiotelevizije. Z orkestrom je briljiral mladi slovenski hornist **Boštjan Lipovšek** v zelo zanimivem Koncertu za rog in orkester **Lojzeta Lebiča**.

RENSKE NIMFE - ARMGARD

- 20. aprila je bila v Galeriji Badrov (razstavna in prodajna fotografska galerija) na Trgu žrtev fašizma v Zagrebu odprta razstava fotografij **Zvonka Novosela** Renske nimfe - Armgard. V navzočnosti avtorja je uvodoma govorila zgodovinarica umetnosti **Elena Piličeva Čorko**, razstavo pa je odprl namestnik intendanta SNG Opere in balet Ljubljane **Marko**

Gojanc. Duet Armgard in Franza sta izvedla sopranistka **Martina Zadro** in tenorist **Matjaž Stopinšek** ob klavirski spremljavi Aleksandra Klimova. Opera Renske nimfe Jacquesa Offenbacha je bila letos praižvedena v Ljubljani (še boljše: po 140 letih so jo ponovno zbudili v življenje), doživela pa je že velik uspeh. Režiser predstave je **Manfred Schweigkofler**, asistent režije pa avtor fotografij Zvonko Novosel. V naslovni vlogi Armgard je briljirala njegova žena **Martina Zadro**. Julija bo ta scenski spektakel še dvakrat na sporedu v Cankarjevem domu v Ljubljani. Priporočamo!

GLEDALIŠČE PTUJ V ZAGREBU

- Odličnemu nizu gostujočih predstav se je konec aprila pridružila tudi Marjetka, st. 89 **Lutza Huebnerja** v čudežni izvedbi Gledališča Ptuj v gledališču Mala scena v Zagrebu. "To ni hobi, to ni

poklic, to je način življenja," sta dejala igralca v tej predstavi, ki je z dveurnim vročim ritmom potrdila, da Slovenija nima gledališke province. Ustvarjalci so morali vložiti veliko truda v dokazovanje, da je mogoče odigrati samo eno stran Goethejevega Fausta. **Mojca Funkl** ter šarmanten, razuzdan, a tudi discipliniran **Gojmir Lešnjak** Gojc sta zahvaljujoč režiserju **Samu M. Strelcu** pokazala, kaj vse zmore gledališče, pa tudi, kako zgleda pekel z one strani odra.

FESTIVAL SV. MARKA

- Od 25. aprila do 11. maja je bil v Zagrebu Festival sv. Marka, sedmi po vrsti. Program enajstih koncertov se je odvijal v cerkvi sv. Marka, v Hrvaškemu glasbenem zavodu in Muzeju Mimara.

4. maja je nastopal Trio Orlando, ki ga sestavljajo **Tonko Ninić**, violina, **Vladimir Krpan**, klavir in **Andrej Petrač**, violončelo. Na programu so bila dela **Kuljerića**, **Beethovna** in **Mendelssohn Henselove**. **Andrej Petrač** je diplomiral na Glasbeni akademiji v Ljubljani, podiplomski študij pa je opravil v razredu slavnega **Antonija Janigra**, ki mu je bil tudi asistent. Gostuje po Evropi kot solist in komorni glasbenik. Je vodja violončelistov Slovenske filharmonije in umetniški vodja Komornega orkestra Slovenske filharmonije. Je tudi profesor na Glasbeni akademiji v Zagrebu. Trio Orlando je prvi koncert pripravil leta 1985 na Dubrovniških poletnih igrah. Ime je dobil po nagradi Orlando, ki jo na tem festivalu podeljujejo najboljšim umetnikom.

7. maja je bil na sporedu Requiem **Wolfganga Amadeusa Mozarta** (1756-1791) v spomin na papeža **Janeza Pavla II.** Requiem

je Mozartovo zadnje nedokončano delo. Naročil ga je skrivnostni neznanec in Mozart je bil prepričan, da ga je namenil samemu sebi. Njegove misli so bile pogosto obrnjene k smrti... Simfoničnemu orkestru RTV Slovenija je dirigiral maestro **Tomislav Fačini**. Kot solisti so nastopili **Martina Zadro**, sopran, **Mirjam Kalin**, alt, **Jurij Reja**, tenor in **Peter Wimberger**, bas. Sodeloval je Oratorijski zbor Cerkve sv. Marka. Martina Zadro je diplomirala na magistrirala na Glasbeni Akademiji v Zagrebu. Je članica Ljubljanske opere. Mirjam Kalin je študirala petje pri Zlati Ognjanovič. Po delovanju v zboru RTV Slovenije ter v Slovenskem komornem zboru je leta 1993 začela uspešno solistično karijero. Deluje v Ljubljanski operi, kjer je odpekla 30 vlog. Jurij Reja se je petja učil v Ljubljani pri Vekoslavju Janku. Sprva je ustvarjal v Komornem zboru RTV Slovenija, leta 1967 pa je operno kariero nadaljeval v Ljubljanski operi, kjer je odpekla 75 vlog. Izpopolnjeval se je na Dunaju pri **Antonu Dermoti**. Peter Wimberger je študiral na Glasbeni akademiji na Dunaju. Od leta 1968 je član Dunajske državne opere. Tomislav Fačini (Zagreb, 1975) je dirigiranje študiral na Glasbeni akademiji v Zagrebu v razredu **Igora Gjadrova**. Diplomiral je leta 1996. Od leta 1993 vodi Oratorijski zbor Cerkve sv. Marka, od leta 2004 pa je šef dirigent orkestra Hrvaške vojske. Lani je vodil našo prireditev ob 150-letnici rojstva **Franje Serafina Vilharja** v Gavelli. Simfonični orkester Slovenske radiotelevizije je začel delovati leta 1955 pod vodstvom **Uroša Prevorška**. Ko je leta 1966 vodstvo prevzel **Samo Hubad**, je orkester jasno definiral svojo programsko usmerjenost. Sledili so češki dirigent **Stanislav Macura** in **Anton Nanut**. Glavna dejavnost orkestra so snemanja. Izvaja obsežen in raznovrsten repertoar, od baroka do sodobne simfonične glasbe, opere, oratorije in kantate, scenško in filmsko glasbo. Ustvaril je obsežno diskografijo (150 albu-

mov). Gostuje po celem svetu in je nosilec mnogih priznanj. Od leta 2003 je šef dirigent Orkestra David de Villiers.

GOSTOVANJA

LAIBACHA

- Mini hrvaško turnejo ob 25-letnici delovanja je skupina Lai-

bach začela v Splitu 5. maja na Gripah. 6. maja so v okviru festivala Hartera nastopili v Tovarni papirja na Reki, ob še nekaterih eminentnih rock glasbenikih z območja nekdanje države. 7. maja je Laibach nastopil v Zagrebu v Boo-galoo klubu. Nastopili so v dvorani, iz katere so jih leta 1984 skoraj napodili; tedaj so imeli prve velike probleme s cenzuro in odstranjevanjem "dekoracije" z odra. Skozi 25 let so uspeli zadržati stare in pridobiti nove fane. Skupina Laibach je nastala iz punk gibanja in so jo zaradi specifičnih umetniških izvedb povezovali z nacizmom. S svojo prepoznavnostjo so postali ena od kulturnih znamenitosti Slovenije. Tokrat so promovirali svoj zadnji album Anthems. Pripravili so koncert, ki se ga bo zagrebška publika še dolgo spominjala.

DNEVI HVARSKEGA GLEDALIŠČA

- V okviru dnevov hvarskega gledališča, ki so se odvijali od 4. do 7. maja je bilo nekaj predstavitev manj znane gledališke zgodovine. 6. maja je **Branko Hečimović** v Mestni loži predstavil prve slovenske gledališke umetnike na hrvaškem scenskem prostoru. Pokrovitelji prireditve so bili HAZU, književni klub Split, pglavarstvo mesta Hvara in Hvarsko ljudsko gledališče.

Kulturna dogajanja spremljala

Polona Jurinić

ŠESTI GOSTIČEVI DANI

Bolje da se zatre selo nego tradicija - pomalo je ironična rečenica kojom se često kritiziraju neke pojave, no u slučaju Gostičevih dana ta je izjava želja da se i nadalje održe ovi izvrsni koncerti i kazališne predstave na relaciji Zagreb - Homec - Domžale - Ljubljana i da se sjajna ideja obilježavanja opernog velikana i njegove umjetnosti doista ne prekine. Kulturno društvo Jože Gostič iz Homca, Klub prijatelja zagrebačke Opere, Opera Hrvatskog narodnog kazališta iz Zagreba i njezina ljubljanska "sestra" Opera i balet Slovenskog narodnog gledališča i ove su godine dostojno obilježili, sada već šeste Gostičeve dane. Zadržat ću se u ovom napisu samo na prohladnoj sunčanoj nedjelji 6. ožujka - nakon svete mise u Crkvi Marijinog rođenja u Homcu uz nastup Slovenskog komornog zbora, krasna dvorana Kulturnog doma Franca Bernika u Domžalama ponovno je ugostila mlade, no već poznate operne pjevače i njihovu zahvalnu publiku.

Iz hrvatske su opere doputovali sjajna mezzosopranistica **Martina Gojčeta Silić**, dopadljiva **Ivana Kladarin**, te dobri tenor **Ivo Gamulin** i bariton **Siniša Hapač**. Koncert je započeo bariton **Robert Vrčon** napjevom iz Mozartovog "Don Giovannia", a posebno je veseo bio tenor **Andrej Debevec** u "Gorenjskom slavčecu" Antona Foersterera. Sa slovenske su strane još nastupile tri sopranistice **Milena Morača**, **Ana Pucar Jerić** i **Rebeka Radovan**, a pjevače su na glasovirima pratile **Nina Cosetto** i **Nataša Valant**.

Dobro složeni program, ugodni glasovi i siguran nastup učinio je upečatljivim nedjeljno poslijepodne, i zaista mladim pjevačima možemo poželjati još brojne nastupe a nestrpljivima možemo samo reći, da je sljedeći ožujak "pred vratima".

Olga Vujović

KNJIGA O ZAVEZNIŠTVIH IN DELITVAH

Knjigo Zaveznštva in delitve: razvoj slovensko-hrvaških odnosov v habsburški monarhiji 1848-1918 avtorja dr. **Andreja Rahtena** je izdala založba Nove revije iz Ljubljane. V Zagrebu so jo predstavili 27. aprila, v organizaciji Hrvaškega inštituta za zgodovino. Navzoče je pozdravil ravnatelj Inštituta dr. **Milan Kruhek**, o avtorju pa je govoril dr. **Stjepan Matković**. Andrej Rahten sodi med mlajše slovenske zgodovinarje. Rodil se je 4. marca leta 1973 v Celju. Na Filozofski fakulteti v Ljubljani je iz zgodovine diplomiral leta 1996, magistriral pa leta 1998. Med študijem je bil štipendist avstrijskih in nemških akademij. Eno študijsko leto je študiral na Univerzi v Celovcu. Leta 2000 je doktoriral na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Za doktorsko dizertacijo je prejel Zlati znak ZRC SAZU. Bil je zaposlen na ministertvu za zunanje zadeve, deloval je tudi v okviru Znanstveno-raziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti ter

Znanstveno-raziskovalnega središču v Kopru. Od lani je docent in predavatelj teorije in zgodovine mednarodnih odnosov. Svoja znanstvena dela objavlja v avstrijskih, hrvaških in slovenskih revijah. Objavil je tri monografije.

Dr. Andrej Rahten je na predstavitvi svoje knjige na kratko opisal najpomembnejše prelomnice v hrvaško-slovenskih odnosih v Avstro-ogrski monarhiji. Spregovoril je o gibanju Hrvatov v obdobju ilirizma, vlogi bana Jelačića, pravaših na Hrvaškem, t.i. "planinskih Hrvatih", katoliškem gibanju med Slovenci in Hrvati, skupnem boju za Istro, sodelovanju v dunajskem parlamentu in prvem hrvaško-slovenskem saboru. Posebej je opozoril na odnose med slovenskimi in hrvaškimi politikami. Obširno znanstveno delo je predstavil na izjemno zanimiv in privlačen način; njegovo knjigo bi res kazalo vzeti v roke. Po predstavitvi je predstavnik Založbe Nove revije en izvod Rahtenove knjige podaril Slovenskem domu.

Silvin Jerman

MOJSTER HGG - SLIKAR PLASTIČNE MONUMENTALNOSTI

15. marca je bila v Zagrebškem Muzeju za umetnost in obrt odprta gostjoča razstava Mojster HGG - slikar plastične monumentalnosti. Razstava je plod mednarodnega in medinstitucionalnega sodelovanja slovenskih in hrvaških znanstvenikov ter predstavlja enkratno možnost, da na enem mestu doživimo umetnika in njegovo delavnico v vseh delih, ki so prepoznavna, raziskana in omenjena.

V skupnem projektu dveh držav so sodelovali kustosinja Blaženka First in ravnatelj Narodne galerije v Ljubljani dr. **Andrej Smrekar**, dr. **Mirjana Repanić Braun** iz zagrebškega Inštituta za zgodovino umetnosti ter restavradorji, ki so očistili in konzervirali slike. Na otvoritvi so govorili dr. **Mirjana Repanić Braun** in dr. **Andrej Smrekar**. Vse prisotne je pozdravil ravnatelj MUO-a dr. **Miroslav Gašparović**. Razstavo spremlja bogat katalog.

Življenjepis **Hansa Georga Geigera** - O datumu in rojstvu slikarja se ne ve nič, znano je le to, da je bil meščan Novega mesta. Rojen naj bi bil okoli leta 1610. Priimek Geiger se najpogosteje pojavlja na Tirolskem, v Švici in na Bavarskem. Kraj in čas šolanja prav tako nista znana.

Leta 1639 je naslikal sveto družino za glavni oltar cerkve Marijinega imena v Goriči vasi pri Ribnici. Leta 1641 je po naročilu grofov Moscova in Erdoedyja naslikal oltarne pale za cerkev sv. Jurija nad Ostrekom. Leta 1650 in leta 1655 je sodeloval v oslikavanju cerkev sv. Mohorja v Moravčah in sv. Florijana pri Mokronogu. Leta 1659 je prispel v Zagreb, kjer je z zagrebškimi jezuiti podpisal prvo pogodbo o pozlati, polikromiranju in oslikavanju velikih sedežev, pripovednice in orgel v cerkvi sv. Katarine ter izdelavi dveh slik v cerkvi sv. Franje Ksaverskega na Ksaveru. V pogodbah se omenja njegova knežja titula.

Leta 1662 je bil izbran za mestnega sodnika v Novem mestu. V letih 1664, 1666 in 1675 je slikal za župana Emerika Erdoedyja in frančiškane v Klanjcu. Od leta 1675 do leta 1677 je slikal oltarne pale v cerkvi sv. Katarine v Zagrebu.

Od leta 1676 do leta 1679 je delal pozlate in polikromiranje oltarov in krstilnice ter vodil izdelavo slik za oltar sv. Barbare v cerkvi sv. Vida v Brdovcu. Naslikal je sliko sv. Sebastijana za kapelo sv. Leonarda v Laduču. Naročnika del sta bila grofica Elizabeta Erdoedy in župnik Kobbe iz Brdovca.

Leta 1680 je po naročilu zagrebškega kanonika in lektorja Pavla Koosa naslikal sv. Mihovila arhangela in Boga Očeta za glavni oltar cerkve sv. Mihaela v Vugrovcu.

Okvirni datum smrti H.G. Geigera von Geigerfelda je leto 1681 (30. junij - 3. julij).

Umetnikov opus - Odkritje imena, skritega v monogramu HGG, je bilo pred pol stoletja izjemnega pomena. Številni anonimni spomeniki iz 17. stoletja so dobili avtorja, čigar biografija priča o izjemno kakovostnem umetniku. Priselil se je v naše kraje, ki jim je posvetil svojo ustvarjalnost. Od njegovega opusa je ohranjenega zelo malo, lahko pa domnevamo, da so umetnine, ohranjene v pozabljenih mestih in cerkvicah Dolenjske, imele svoje pare tudi v večjih mestih, kot na primer v srcu Zagreba. Slikarski opus tega mojstra in njegove delavnice je sestavljen iz okoli 30 slik. Po kontinuiteti in po kakovosti govorimo o enem od najpopolnejših avtorskih opusov slikarstva 17. stoletja na območju, ki je v tistem času pripadalo dunajski kroni. Z mojstrom HGG je slovensko slikarstvo 17. stoletja doseglo vrhunec. To bi lahko rekli tudi za slikarstvo v severni Hrvaški, kjer se je pravi baročni razcvet začel šele po osvoboditvi ozpod Turkov konec tega stoletja.

Polona Jurinić

PETRARCA, PREŠEREN, ZBAŠNIK

Zadnja številka časopisa Dubrovnik objavlja dve temi, ki ju je uredil **Luko Paljetak**. Prva je posvečena Francescu Petrarci ob 700-letnici rojstva (1304-1374), druga pa Pablu Nerudi ob stoletnici rojstva (1904-1973). Dubrovnik je časopis za književnost in znanost, ki ga izdaja Matica Hrvaška Dubrovnik.

V poglavju o Petrarci je tudi prevod dramoleta Prizor iz Elizija, ki ga je slovenski avtor **Fran Zbašnik** (1855-1935) napisal ob odkritju Prešernovega spomenika leta 1905. Zbašnik izhaja iz Prešernovega soneta ter mit o Francetu (Prešernu) in Juliji (Primicovi) povezuje z mitom o Petrarci in Lauri. Delo zaznamuje specifičen humor, s katerim se je avtor odzival na slovenske in evropske dogodke z začetka 20. stoletja. Namen dela je bil uveljavitev Franceta Prešerna ob odkritju njegovega spomenika, njegov nastanek pa je povezan tudi s šeststoto obletnico Petrankovega rojstva, ki je bila leto poprej.

Fran Zbašnik (1855-1935) je bil slovenski literarni in gledališki kritik ter ploden pripovedovalec. Znane so njegove zbirke: *Žrtve*, *Prijateljstvo in ljubezen*, *Zmaga*, *Iz viharja* v zavetje, *Pogreb*. Pravo je končal v Gradcu. Delal je na pokrajinskem sodišču v Ljubljani. Od leta 1903 do leta 1909 je bil urednik Ljubljanskega zvona, v katerem je 10 let objavljaval kritike predstave Ljubljanskega gledališča. Pisal je za številne časopise, med drugim je bil sodelavec hrvaškega časopisa *Slovenka*.

Spomenik Prešernu je bil odkrit 10. septembra leta 1905 v Ljubljani na tedanjem Marijinem trgu. Pred Narodnim domom so se zbrali poslanci in predstavniki različnih društev, ki so v koloni odšli na trg. V slovesnem programu so sodelovali pevski zbori iz Ljubljane, moški zbor Glasbene matice pa je pod taktirko **Mateja Hubada** izvedel kantato Slava Prešernu avtorja **Antona Medveda**. Med častnimi gosti je bil zagrebški župan dr. **Milan Amruš**, ki je bil tudi eden od gubernikov - poleg ljubljanskega župana **Ivana Hribarja**, **Gabrijele Preissove** (prevajalka Prešerna v češčino) in **Ljuba pl. Babić-Gjalski**. Slavnostni govornik je bil dr. **Ivan Tavčar**, ki je dejal: "In tako je končno prišel veliki in praznični ta dan! Naša srca so to želela in naše duše hrepenele za tem. Minilo je več kot sto let, odkar se je rodil France Prešeren in več kot petdeset let, odkar so njegovo telo izročili rodni grudi."

Bronasti spomenik je delo kiparja **Ivana Zajca**, ki je za njegovo izdelavo je potreboval pet let. Denar za postavitev spomenika so prispevali tudi številni Hrvati, med njimi škof **Josip Juraj Strossmayer** in **Ivan Mažuranić** ter Hrvaška čitalnica z Reke.

Polona Jurinić

NASVETI ZA DOBRO PREBAVO

Prebava se začne že v ustih. Dobro žvečenje omogoča, da se hrana prepoji s slino, ki nevtralizira kislost živil. Pri predelavi hrane sodelujejo tudi jetra in žolčnik, kjer so soli, potrebne za raztapljanje maščob. Hrana, ki jo zaužijemo v naglici ali v stresu, pomanjkljivo žvečenje, pitje velikih količin pijače med obrokom in premalo gibanja negativno vplivajo na prebavo. Z uživanjem jogurta lažje premostimo prebavne težave, ki nastajajo zaradi jemanja zdravil. Prebavi posvečamo premalo pozornosti, dokler nam ne povzroča večjih težav.

Kaj jesti, da bi imeli boljšo prebavo? Zelo zdravo je, če eno uro pred obrokom zaužijemo eno jabolko. Ta sadež namreč vsebuje posebne vlaknine, ki varujejo želodčno steno. Omenjene vlaknine, ki skrbijo za dobro prebavo, so v lupinah in v pečkah. Tudi zelena solata je idealna za prebavo. Paprika in redkvice spodbujata tek in vsebujeta veliko vitaminov, ki so pomembni za dobro počutje. Če se po kosilu počutite napeti, vsak dan pojedite kolobarček čebule, ki vsebuje kislino. Ta bo spodbudila nastajanje žolča, ki povzroča raztapljanje maščob. Na prebavo vplivajo tudi pijače. Vino in pivo izboljšujeta prebavo mesa in rib, ki so bogati s proteini. K testeninam in rižu pa je bolje piti brezalkoholne pijače. Med obroki ni dobro popiti več kot kozarec vode. Kos torte lahko več ur obleži v želodcu, zato po obroku ni preporočljivo uživati slaščic. Slaščice pa organizmu prinašajo tudi veliko kalorij. Slaščice uživajte takrat, ko želodec ni obremenjen z drugimi živili. Ananas je sadež, ki ga je najbolj preporočljivo užiti po mesnem in ribjem obroku, poskrbi za hitro prebavo. Surovo sadje vedno uživajmo ločeno in ne kot sestavni del obroka. Kava vsebuje kofein, ki spodbuja želodčne sokove, vendar preveč kave izzove pekoč občutek v želodcu. Ne pozabite na česen, čebulo in zelje, ki poskrbijo za rast črevesu prijaznih bakterij. Leno črevesje bomo poživili z ustrezno prehrano in redno telesno vadbo.

Cvetana Matko

LITERARNI NATEČAJ SLOVENSKEGA DOMA V ZAGREBU

Na literarni natečaj mladih Slovenskega doma v Zagrebu so prispele lepe pesmi **Lidije Globokar**, stare 17 let iz Oberlennigena blizu Stuttgarta. Lidija hodi v enajsti razred gimnazije v Kircheim/Tecku, kjer obiskuje slovensko dopolnilno šolo.

Čeprav se je rodila v Nemčiji, je bila krščena je v Sloveniji, v Trebnjem na Dolenjskem, kjer se lahko pogovarja slovensko z vsemi sorodniki, saj so njeni straši z njo vedno govorili po slovensko. Tudi Lidijina profesorica **Jerneja Jezernik** je seveda zaslužna za Lidijino ustvarjalnost.

Lidija nas je razveselila s svojimi pesmi in zgodbicami. Za objavo smo izbrali dve deli, in sicer Golob hrepenjena in Slovenija.

Objavljamo tudi pesem, s katero nas je zopet razveselil **Marjan Horn**.

Obema se zahvaljujemo za udeležbo na natečaju.

Ivana Kožar, Slovenski klub mladih

Lidija Globokar:

GOLOB HREPENENJA

Ljubezen je odšla. Žalost je ostala v meni. Odpravila sem se na sprehod po gozdu, da bi mislila na kaj drugega...

Naenkrat prileti drobna ptica, se postavi predme in se začne pogovarjati z menoj.

“Zakaj si tako žalostna?”

“Ljubezen me je zapustila.”

“Ljubezen te ne more nikoli zapustiti.”

“Kako lahko to praviš? Kako lahko to veš? Saj si samo ptica...”

“Ljuba moja, ljubezen te nikoli ne zapusti, ljubezen ne odhaja kar tako! Le verjami mi. Ljubezen je kot ptica, ki odleti...”

“Ja, točno, ljubezen odide proč, odleti, je ni več tu!”

“Ljubezen je kot ptica, ki odleti... odleti v nebo spomina.”

“Ne razumem.”

Potem je ptica odletela in v meni mnogo spremenila. Navsezadnje sem bila samo še bolj zmedena...

Naenkrat opazim, da se je že znočilo. Pogledam v nebo in vidim, kako lepo svetijo zvezde. Uležem se na travnik, ki je blizu poti, in občudujem njihov diamanti sij. Znova začnem premišljevat o ptici in o tem, kar čutim, ko nenadoma prileti golob z neba. Hrepenenje. Golob hrepenjenja.

Ljubezen,
ki je odšla,
ni izgubljena ljubezen.

Je ptica,
ki je odletela v nebo spomina,

kjer živi na vekomaj.

Živi,

da ne pozabimo
na izvir sreče.

Ljubezen,
ki nam pošilja
goloba hrepenjenja.

Lidija Globokar: SLOVENIJA

Ljubim te,

Slovenija.

Zatekam se k tebi,

Slovenija.

Moja domovina si,

Slovenija.

Kadar pomislim nate,

Slovenija,

Moje srce zažari.

Ker brez tebe,

Slovenija,

Ne bi imela prave domovine.

Čeprav nisem še nikoli živela v tebi,

Slovenija,

Ostaješ MOJA DOMOVINA.

Brez tebe,

Slovenija,

Ne bi nikoli spoznala,

Da so drobne stvari dragocenejše

Od največjih zakladov vsega sveta.

Ljubim te,

Moja domovina.

Ljubim te,

Moja Slovenija.

Marijan Horn: NAJLEPŠI DAN

Kaj bi rekla, draga moja,

zdaj, ko si prababica,

ko ti vnukinja rodila

je pravnučka lepega?

Lep, vesel je dan v družini,

ko otroček se rodi,

še srečnejša je družina

ko pravnučka doživi.

Pa povej še ti pradedek

kaj na srcu ti leži?

Veš, zares sem v srcu srečen,

ko pravnuk se mi smeji.

Lep, vesel je dan v družini,

ko otroček se rodi,

še srečnejša je družina,

ko pravnučka doživi.

Ivana Kožar

NE POZABIMO SLOVENSКИH JEDI

Začenja se sezona domače zelenjave in sadja in bilo bi škoda, če si ne bi privoščili zvrhanih skled in krožnikov slastnih okusov in zdravih jedi. Na Primorskem je navada, da zelenjavo kuhamo bolj malo, "al dente", velikokrat pa jo uživamo kar surovo. Lahki zelenjavni obroki z dodatkom nepogrešljivih začimb teknejo ob vsaki priložnosti. Zato so priljubljene hladne zelenjavne juhe, polne vitaminov. Prava paša za oči, ki pomirja želodec in zbujajo tek.

Hladna kumarična juha

Potrebujemo: strok česna, kumaro, jogurt, malo limoninega soka, sol, poper, ščepec sladke paprike, ščepec sladkorja, šopek svežega kopra in 1 paradižnik.

Priprava: česen nasekljamo, tretjino kumare narežemo na kose, zmešamo s paličnim mešalnikom. Mešanici česna in kumare dodamo jogurt in začimbe, na koncu pa še na kocke narezan paradižnik in preostanek kumare, ki smo jo prav tako narezali na kocke.

Kuskus s poletno zelenjavo

Potrebujemo: 20 dkg kuskusa, pelate ali zrel paradižnik, jajčevac, bučko, svežo papriko, malo koromača, sol, poper, origano, baziliko, ščepec sladkorja, oljčno olje in malo masla.

Priprava: kuskus damo v slan krop in pustimo stati 2 minuti. Ze-

lenjavo operemo in narežemo na manjše koščke. V ponvi segrejemo maslo in olje, narezano zelenjavo na hitro prepražimo, vendar mora ostati čvrsta. Dodamo sol, poper, pretlačene paradižnike, origano in baziliko ter vse premešamo, dodamo še kuskus in za boljši okus lahko tudi malo belega vina. Jed je osvežilna in pripravljena hitro, brez kuhanja. Prava poletna rižota.

Sadna solata s poli salamo

Potrebujemo: 1 kg poli salame, 2 banani, 2 kisli jabolki, 2 breskvi ali podobno sadje, sok limone, 20 dkg malin, 1 sladko smetano, 3 jogurte, sol, poper, po okusu malo konjaka.

Priprava: očiščena jabolka ali hruške narežemo na kocke, prav tako breskve, banane pa na koleščka. Vse prelijemo z limoninim sokom. Maline ali jagode operemo in narežemo. Smetano trdo stepe-

mo in zmešamo z jogurtom, dodamo sol, poper in konjak. Pri-mešamo na kocke narezano poli salamo. Okrasimo s poprovo ali navadno meto.

Jagodni frape

Potrebujemo: 50 dkg jagod, sladkor v prahu, 2 limoni ali 2 limeti, 3 jogurte, 2 dcl mleka, vanilijev sladkor, kocke ledu.

Priprava: jagode ali podobno sadje očistimo, po okusu dodamo sladkorja v prahu in zavremo, pre-

tlačimo skozi sito in popolnoma ohladimo. Zmešamo dobro ohlajen jogurt in mleko, dodamo vanilijev sladkor, limonin ali limetin sok in led, primešamo jagodno mezgo. Vse skupaj dobro zmešamo v mešalniku. Natočimo v ohlajene kozarce in okrasimo s sadjem.

Ivanka Nikčević

Za drobne težave - dober nasvet!!!

Če je solata uvela, jo za 5 minut damo v mrzlo, z limono okisano vodo. Spet bo krhka in sveža. Če je juha pregosta, jo razredčimo z mlekom ali zelenjavno kocko, z dodatkom tople vode.

Če je preredka, jo zgostimo z jedilnim škrobom. Škrob razmešamo v malo mrzle vode, damo v juho in pustimo, da prevre.

Če nam zmanjka drobtin, ko delamo cmočke ali polpete, si pomagamo z mletimi orehi ali nari-banim sirom in malo moke. Cmoki bodo okusnejši.

Če riba ni dovolj pečena, jo zavijemo v naoljeno alufolijo in jo damo za 5 minut v pečico, ogreto na 150 stopinj.

PREGOVORI SO ZAKLAD ČLOVEŠKE MODROSTI

Bodi hvaležen vdanemu, a vdan hvaležnemu.

Dobro se z dobrim povrne.

Zmotiti se je človeško.

Žalost in tuga je strupena kuga.

Darila ljudje pozabijo, dobrote nikdar.

Dober glas seže v deveto vas, slab pa ostane rad ves čas.

Dober nauk do smrti ne škodi.

Dokler bo sreča šla s teboj, boš imel prijateljev roj.

Hude nevihte ne trajajo dolgo.

Kdor poje, dvakrat moli.

Kdor seje veter, žanje vihar.

Kjer se prepirata dva, tretji dobiček ima.

Napad je najboljša obramba.

Izbrala Cvetka Matko

Park Škocjanske jame Slovenija

NOVI ODMEV ŠT. 26

ODMEV

ISSN 1331 - 548X

Javni zavod
Park Škocijanske jame
Škocijan 2, SLO - 6215 Divača, Slovenija
Telefon: 00386 (0)5 708 21 00
Telefax: 00386 (0)5 708 21 05
e-mail: Psj@psj.gov.si
[http:// www.gov.si/parkskj/](http://www.gov.si/parkskj/)
[http:// www.park-skocjanske-jame.si/](http://www.park-skocjanske-jame.si/)

Novi odmev izdaja **Kulturno-prosvetno društvo Slovenski dom** iz Zagreba s pomočjo **Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske** in **Ministrstva za kulturo Republike Slovenije**. Za izdajatelja: **Darko Šonc**. Uredništvo: **Miroslava Maria Bahun, Marijan Horn, Silvin Jerman, Polona Jurinič, Ivica Kunej, Cvetka Matko, Franc Strašek, Darko Šonc**. Pregled, priprava in oprema besedil: **Ilinka Todorovski**. Oblikovanje in prelom: **Ljudevit Gaj**. Tisk: **FS d.o.o., Hrvatske bratske zajednice b.b., Zagreb**. Izjhaja občasno v slovenskem in hrvaškem jeziku. Naklada: 750 izvodov., Naslov uredništva: **Kulturno-prosvetno društvo Slovenski dom, Masarykova 13/1, 10000 Zagreb; slovenski-dom@zg.htnet.hr, http://slovinci.hr**